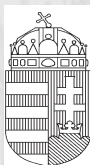

ÜGYÉSZSÉGI KÖZLÖNY

A LEGFŐBB ÜGYÉSZSÉG
HIVATALOS LAPJA

BUDAPEST,
2010. május 31.

TARTALOM

Oldal

HATÁROZATOK

51/2010. (IV. 28.) AB határozat	546
56/2010. (V. 5.) AB határozat	560

UTASÍTÁSOK

5/2010. (ÜK. 5.) LÜ utasítás az ügyészi szervezetben adományozható elismerésekről szóló 3/1992. Legf. Ü. utasítás módosításáról	567
---	-----

SZEMÉLYI HÍREK

Kinevezések	568
Áthelyezések	568
Kinevezés módosítása	569
Szolgálati viszony megszűnések	569
Halálozások	569
Igazolványok érvénytelenítése	569

KÖZLEMÉNYEK

Pályázati felhívás ügyészi állások betöltésére	570
Pályázati felhívás ügyészségi titkári állások betöltésére	571
Pályázati felhívás ügyészségi fogalmazói állások betöltésére	573

HATÁROZATOK

Az Alkotmánybíróság

51/2010. (IV. 28.) AB

határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványok alapján – *dr. Kiss László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával és *dr. Bragyova András* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 2010. évi XV. törvény 1. § (1) bekezdése, valamint 208. §-a alkotmányellenes, ezért azokat – a jelen határozat közzétételének napjával – megsemmisíti.

2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a nagykorú személy döntéshozatalának és jognyilatkozata megtételének segítéséhez kapcsolódó polgári nemperes eljárásokról szóló 2010. évi XVII. törvény 15. §-a alkotmányellenes, ezért azt – a jelen határozat közzétételének napjával – megsemmisíti.

A megsemmisített rendelkezések nem lépnek hatályba.

3. Az Alkotmánybíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 2010. évi XV. törvény 209. § (3) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Indokolás

I.

1. Az indítványozó országgyűlési képviselő álláspontja szerint a jogállamiság-jogbiztonság alkotmányos elvét sérti a Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvény (a továbbiakban: új Ptk.) hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 2010. évi XV. törvény (a továbbiakban: Ptké.) 1. § (1) bekezdése, ezért indítványozta annak a kihirdetésre visszamenőleges hatállyal történő megsemmisítését.

Az indítványozó értelmezésében a Ptké. 1. § (1) bekezdése két vonatkozásban sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdését: az a jogtechnikai megoldás, hogy a jogalkotó az új Ptk. hét könyvének hatálybalépését két időpontra osztotta, átmeneti rendelkezések megalkotását tették szükségessé, amely az alkalmazandó joganyag áttekinthetatlenné válását eredményezte. Emellett a hatályba léptetés első lépcsőjeként meghatározott 2010. május 1-jei időpont nem ad lehetőséget a megfelelő felkészülésre.

2. A két lépcsőben történő hatályba léptetéssel kapcsolatosan az indítványozó kifejtette, hogy az új Ptk. első és második könyvét 2010. május 1. és december 31. közötti időben együttesen kell alkalmazni a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) rendelkezéseivel. Értelmezési és alkalmazási problémát eredményez az a helyzet, hogy a sok tekintetben új koncepcióra épülő új Ptk. első két könyve nem feltétlenül hozható összhangba a régi Ptk. dologi jogi, kötelmi jogi, öröklési szabályaival. A jogalkotó ezt a dilemmát úgy próbálta feloldani, hogy az új Ptk. további öt könyvének 2011. január 1-jei hatálybalépéséig, 8 hónapra átmeneti rendelkezéseket alkotott. Mindez azzal az eredménnyel jár, hogy a jogkereső állampolgárok és a jogalkalmazók egyidejűleg kötelesek figyelemmel lenni a teljes egészében új szabályok mellett a hatályban tartott, korábbi szabályokra és az átmeneti, pár hónapos időtartamra megalkotott rendelkezésekre is. Az indítványozó az Alkotmánybíróság gyakorlatára utalással a hatályba léptetés ezen technikáját a jogállamiság alkotmányos elvébe ütközőnek ítélte.

3. Az indítványozó álláspontja szerint az új Ptk. első két könyvének alkalmazásához a jogalkotó nem biztosított kellő felkészülési időt. Az Alkotmány 2. § (1) bekezdése értelmében ugyanis a felkészülési idő azt a reális időtartamot jelöli, amely szükséges és elegendő ahhoz, hogy mindenki megismerhesse a törvényben megszabott módon kihirdetett és bárki

által hozzáférhető jogszabályok tartalmát; magatartását, döntéseit mindenki az új rendelkezésekhez igazíthassa. Mivel a ténylegesen indokolt felkészülési idő tartama az új jogszabály tartalmához, az érintett jogviszonyok tömegéhez, a módosított alanyi jogosultságokhoz és kötelezettségekhez igazodik, ezért minden esetben külön vizsgálatot igényel a hatálybalépés időpontjának megválasztása. Az új Ptk. első két könyvének alkalmazása szempontjából a tényleges felkészülési idő két hónapja nem felel meg az alkotmányos követelményeknek. Az indítványozó ebben a körben hivatkozik a Legfelsőbb Bíróság elnökének és a Polgári Kollégium vezetőjének azon jogi, szakmai álláspontjára, amely a kódex terjedelmére, jelentőségére tekintettel az egységes hatálybalépés mellett az egyéves felkészülési időt tartja indokoltnak.

Az indítványozó a szakmai, jogalkalmazói álláspont elfogadása mellett érvelve kifejtette, a Polgári Törvénykönyv a magánjog anyajogaként kódex-jelleggel állapítja meg a személyek személyi, családi és vagyoni viszonyaira vonatkozó legfontosabb szabályokat, érinti és rendezi a természetes személyek, az üzleti világ, a kereskedelem, vagyis a vagyoni forgalom laikus és professzionális szereplőinek magánjogi viszonyait. A Polgári Törvénykönyv a személyek cselekvési autonómiájának kiteljesedését hivatott biztosítani.

A Polgári Törvénykönyv ezért nem csupán egy a törvények sorában, hanem a magánjogi viszonyokat a teljesség igényével megragadó jogforrás, amelyre egy sor további ágazati jogszabály épül.

Az indítványozó a rendelkezésre álló felkészülési idővel összefüggésben utalt továbbá arra is, hogy önmagában az új Ptk. 2009. szeptember 22-i elfogadása nem nyitotta meg a címzettek számára a felkészülési időt, mert a hatálybalépés időpontja még hosszú hetekig kérdéses maradt, és a 2010. május 1-jei dátum csupán 2010. március 2-án vált egyértelművé.

4. Egy magánszemély indítványozó kezdeményezte a Ptké. 1. § (1) bekezdése, 208. § (1)–(2) bekezdése és 209. § (3) bekezdése, továbbá a nagykorú személy döntéshozatalának és jognyilatkozata megtételének segítéséhez kapcsolódó polgári nemperes eljárásokról szóló 2010. évi XVII. törvény (a továbbiakban: Tv.) 15. §-a alkotmányellenességének utólagos vizsgálatát. Indítványozta, hogy „a kifogásolt rendelkezéseket –, illetve ha a jogbiztonság megköveteli a fenti két törvény egészét – az Alkotmánybíróság semmisítse meg”. Álláspontja szerint az új Ptk. első két könyve rendelkezéseinek döntő többségét hatályba léptető jogszabály túlzottan kevés időt hagy a megváltozott szabályozásra való felkészülésre, hiszen a hatálybaléptető jogszabály csak 2010. március 2-án jelent meg, de a hatályba léptetni szándékozott norma is csak 2009. november 20-án, a hatálybaléptetést pedig a hivatkozott részek vonatkozásában 2010. május 1-jével állapítja meg a törvény. Azzal érvel, hogy az új Ptk. által szabályozott, mindenkit érintő, komplex társadalmi-gazdasági viszonyokra kiható, nagy jelentőségű új szabályrendszer bevezetésére ilyen kevés időt hagyva az Alkotmány jogállamiságra vonatkozó elve sérül: a norma címzettjei széles körének nincs ideje a szabályozást megismerni, felkészülni – így sérül a jogbiztonság. Véleménye szerint a Tv. teljes egészében az új Ptk. Második Könyvére vonatkozó kapcsolódó szabályozást tartalmaz, e törvény 15. §-a szerint szintén 2010. május 1-jei hatálybalépéssel, mely a fentiek értelmében szintén alkotmányesítő.

5. A tartalmilag összefüggő indítványokat az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.) 28. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság egyesítette, és jelen határozatában egységesen bírálta el.

6. 2009. április 9-én beadványt nyújtott be az Értelmi Fogyatékosokkal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége (ÉFOÉS), amelyben – kilenc másik szervezettel együtt – az első indítvány elutasítását kérte.

Az ÉFOÉS beadványának ismeretében 2009. április 6-án egy magánszemély is beadványt nyújtott be, amelyben az ÉFOÉS álláspontjához hasonlóan fejtette ki az indítványok elutasítása mellett szóló érveit. A beadványt benyújtó magánszemély ezt megelőzően kérte, hogy az indítványt mint közérdekű adatot megismerhesse; az Alkotmánybíróság a kérést teljesítette.

II.

1. Az Alkotmány hivatkozott szabálya szerint:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

2. A Ptké. szabályai szerint:

„1. § (1) A Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 1:1–1:7. §-a (Első Könyv) és – a (2) és (3) bekezdésben foglalt kivételekkel – 2:1–2:98. §-a (Második Könyv) 2010. május 1-jén lép hatályba. (...)

208. § (1) Ez a törvény – a (2)–(3) bekezdésben foglalt kivétellel – 2010. május 1-jén lép hatályba.

(2) A 22. § (2) bekezdés 2010. július 1-jén lép hatályba.

(3) E törvény 80–206. §-a, 209. § (2) bekezdése, valamint 210. §-a 2011. január 1-jén lép hatályba.

209. § (...)

(3) E törvény 2–3. §-a 2010. december 31-én hatályát veszti.”

3. A Tv. szerint:

„15. § Ez a törvény 2010. május 1-jén lép hatályba.”

III.

Az indítványok részben megalapozottak.

1. Az Alkotmánybíróság számos határozatot hozott, amelyekben a jogszabály hatálybalépése kapcsán az új rendelkezések alkalmazásához szükséges felkészülési idő biztosítását az Alkotmányból folyó követelményként határozta meg. [7/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 45, 47.; 25/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 131, 132.; 28/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 155, 156–159.; 57/1994. (XI. 17.) AB határozat, ABH 1994, 322, 324.; 43/1995. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1995, 188, 196–197.]

A 28/1992. (IV. 30.) AB határozatában az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy a jogbiztonság követelménye azt a kötelezettséget hárítja a jogalkotóra, hogy a jogszabály hatálybalépésének időpontját úgy kell meghatározni, hogy kellő idő maradjon

- a jogszabály szövegének megismerésére;
- a jogalkalmazó szervek számára a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez;
- a jogszabállyal érintett szervek és személyek számára annak eldöntéséhez, hogy miként alkalmazkodjanak a jogszabály rendelkezéseire. (ABH 1992, 155, 157.)

A 7/1992. (I. 30.) AB határozatban az Alkotmánybíróság kifejtette azt is, hogy a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez szükséges „kellő idő” megállapítása és biztosítása a jogalkotó felelősséggel terhelt mérlegelésének és döntésének függvénye. Az alkotmányellenesség csak a jogszabály alkalmazására való felkészülést szolgáló időtartam kirívó, a jogbiztonságot súlyosan veszélyeztető vagy sértő elmaradása, illetőleg hiánya esetén állapítható meg. Önmagában a kihirdetés és a hatálybalépés egybeesése sem feltétlenül sérti a kellő felkészülési követelményét, más esetekben viszont ez éveket is igénybe vehet [7/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 45, 47.; 267/B/2000. AB határozat, ABH 2002, 1126, 1135.; 797/B/2001. AB határozat, ABH 2003, 1437, 1443.].

Az Alkotmánybíróság a 25/1992. (IV. 30.) AB határozatában rámutatott arra, hogy „[a] jogállamiság egyik fontos alkotóeleme a jogbiztonság, amely egyebek között megköveteli, hogy

- az állampolgárok jogait és kötelességeit a törvényben megszabott módon kihirdetett és bárki számára hozzáférhető jogszabályok szabályozzák,
- meglegyen a tényleges lehetőség arra, hogy a jogalanyok magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani, ennek érdekében a jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve ne állapítsanak meg kötelezettséget, illetőleg valamely jogszerű magatartást visszamenőleges érvénnyel ne minősítsenek jogellenesnek. A jogbiztonság e két alapvető követelménye közül bármelyiknek a figyelmen kívül hagyása összeegyeztet- hetetlen az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével, s így alkotmányellenes” (ABH 1992, 131, 132.).

Jóllehet 1992 óta a jogszabályok szövegének terjesztése, a jogszabályokhoz való hozzáférés, a jogszabályok megismerésének lehetősége, módosított jogszabálynál a módosító rendelkezések jogszabályba illesztése – a technikai lehetőségek változásával – nagy mértékben könnyebbé vált, amit figyelembe kell venni, amikor az a „formai” kérdés merül fel a kellő idő szempontjából, hogy a kihirdetett jogszabály bárki számára hozzáférhető-e, a tartalmi alkotmányjogi kérdések azonban egy-egy ügy kapcsán a korábbiakkal azonosak maradtak.

Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata során a felkészülési idő hiánya miatt akkor állapította meg valamely jogszabály alkotmányellenességét, ha az szerzett jogot korlátozott, a korábbihoz képest úgy állapított meg hátrányosabb rendelkezést, illetőleg oly módon hárított fokozott kockázatot a címzettek, hogy a megismerés és a felkészülés lehetőségének hiánya sérelmet okozott az érintettek számára, akadályozta a jogalkalmazót a jogszabály alkalmazásában. [7/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 45, 47.; 25/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 131, 132.; 43/1995. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1995, 188, 196.; 44/1995. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1995, 203, 207.; 723/B/1998. AB határozat, ABH 1999, 795, 799–800.; 1025/B/2001. AB határozat, ABH 2003, 1456, 1459–1460.; 797/B/2001. AB határozat, ABH 2003, 1437, 1441–1442.]

A felkészülési idővel összefüggő gyakorlathoz tartozik, hogy Alkotmánybíróság – a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról szóló 2000. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Btv.) ama szabályával kapcsolatban, amely előírta, hogy a jogerős államigazgatási határozattal le nem zárult ügyekre (bizonyos kivétellel) a törvény (területfelhasználási és építési szabályait szigorító) építési

rendelkezéseit kell alkalmazni [Btv. 54. § b) pont] – az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével kapcsolatban az előbb idézett döntésben foglaltakhoz hasonló megállapításokat tett. A határozat hivatkozott arra, hogy a Balaton üdülőkörzet területére regionális rendezési terv a Btv.-t megelőzően már 1979-ben az 1013/1979. (VI. 20.) MT határozattal elfogadásra került, az építési korlátozásokat, tilalmakat tartalmazó 1/1989. (I. 1.) ÉVM rendeletet felváltó 1999. évi XXXII. törvényt (a továbbiakban: Átm.tv.) módosító 1999. évi LXVII. törvény úgy változtatta meg az 5. § (1) bekezdésének hatályra vonatkozó rendelkezését, hogy az Átm.tv. a Btv. hatálybalépésével, de legkésőbb 2000. december 31-ével hatályát veszti. Az Átm.tv.-t módosító törvény 1999. július 6-án lépett hatályba. A határozat szerint tehát 1999 nyarán nyilvánosságot kapott az a tény, hogy új területrendezési terv készül a Balaton üdülőkörzet területére és az elfogadásáról szóló törvényt az Országgyűlés legkésőbb 2000. december 31-ig elfogadja. A határozat értelmében nem volt megállapítható ebben a jogszabályi környezetben, hogy a Btv. előírásai ténylegesen váratlanul, felkészületlenül érték az érintett ingatlanok tulajdonosait. A határozat megerősítette, hogy nem lehet általános érvénnyel meghatározni, hogy mennyi a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez szükséges kellő idő, amit a jogszabály kihirdetése és hatálybaléptetése között feltétlenül biztosítani kell. Ezt minden egyes jogszabály megalkotásánál, a jogszabályba foglalt rendelkezések jellegének, mennyiségének, valamint a jogszabály végrehajtására (vagy az önkéntes jogkövetésre) való felkészülést befolyásoló egyéb tényezők alapulvételével, esetleg kell vizsgálni (28/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 155, 156–157.). Nyilvánvaló, hogy ez a szabályozás meghatározott építési ingatlanokkal kapcsolatos korlátozásról szól, és nem átfogóan szabályozó törvénykönyv bevezetésére vonatkozik.

2. Az indítvány alapján az Alkotmánybíróságnak a vitatott jogszabályi rendelkezéssel kapcsolatosan két kérdést kellett vizsgálni.

Egyrészt vizsgálnia kellett azt, hogy a jogszabály hatályba léptetése valóban a felkészülési idő hiányát eredményezte-e. Másrészt – mivel az Alkotmánybíróság ismertetett gyakorlata szerint önmagában a felkészülési idő hiánya nem elegendő az alkotmányellenesség megállapításához – vizsgálnia kellett azt is, hogy az adott esetben megállapítható-e a felkészülési idő elmaradása miatt a jogbiztonság súlyos sérelme, illetőleg veszélyeztetése. [Vö.: 69/2006. (XII. 6.) AB határozat, ABH 2006, 770, 782.].

Az Alkotmánybíróság azonban most először szembesül azzal az alkotmányjogi problémával, hogy adott jogágit, jogterületet átfogóan, reformszerűen szabályozó törvénykönyv (kódex) tekintetében – amely ennek megfelelően nagyobb terjedelmű és hatású, mint az átlagos törvények – a felkészülési idő hiánya és emiatt a jogbiztonság súlyos veszélyeztetése milyen szempontok szerint állapítható meg. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában a felkészülési idő kérdése hasonló törvénykönyvvvel kapcsolatban még nem merült fel. [A gyakorlatban annak a szabálynak az érvényesüléséről kellett gyakran állást foglalni, amely szerint fizetési kötelezettségekre, fizetésre kötelezettek körére, a fizetési kötelezettség mértékére vonatkozó törvények kihirdetése és hatálybalépése között legalább negyvenöt napnak kell eltelnie – pl. 66/2006. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2006, 725, 738–739. Az egyik legutóbbi döntésben – 87/2008. (VI. 18.) AB határozat, ABH 2008, 707. – a biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászatisegédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás egyes szabályai vizsgálatával kapcsolatban állapította meg az Alkotmánybíróság, hogy – a befizetési kötelezettséget előíró rendelkezések esetében – a törvényhozó biztosította az államháztartásról 1992. évi XXXVIII. törvény 10. § (4) bekezdésében meghatározott negyvenöt napos határidőt. A többi, a gyógyszerforgalmazás területén új joganyag harmincnapos hatálybaléptetése a határozat szerint nem tekinthető a jogbiztonság súlyos sérelmének.]

Nyilvánvaló, hogy más a „kellő felkészülési idő” megítélése a tartósság igényével megalkotott, általános, alapvető életviszonyokat érintő, a reformálás igényével fellépő, az egész jogrendszerre hatást gyakorló törvénykönyv hatálybalépésénél, mint az „átlagos” törvényeknél, vagy éppen a joganyagok szűk körét érintő, eleve különleges szakmai felkészültség meglétét feltételező jogszabályoknál.

A kódexek közül különösen a polgári jogra vonatkozó kódexnek a jelentőségét mutatja az új Ptk. előkészítése is. Magyarországon az új Polgári Törvénykönyv tervezetének előkészítését az 1050/1998. (IV. 24.) Korm. határozat rendelte el. Az új kódex koncepcióját – még normaszöveg nélkül – a 1009/2002. (I. 31.) Korm. határozat fogadta el. 2006 végére készült el a törvény első szövegváltozata, az úgynevezett „Vitatervezet”. A 2007. év első felében lezajlott szakmai viták eredményeként 2007 végére született meg a kódex úgynevezett „első változata”. A törvényjavaslatot az Országgyűlés először 2009. szeptember 21-én, másodszor november 9-én fogadta el. Az első Korm. határozat elfogadásától az új Ptk. kihirdetéséig – 2009. november 20. – több mint tizenegy év telt el. Ezzel együtt az új Ptk. elfogadásának körülményeit jellemzi az is, hogy még a zárószavazás előtt is több módosító javaslatot nyújtottak be. A T/5949/416. számú javaslat – mely 235 pontból állt – számos lényegi, nemcsak koherencia-zavart elhárító módosítást is végrehajtott az egységes javaslaton.

Kódex esetében – vagy más, a törvénykönyvekhez hasonló, átfogó változást tartalmazó törvénycsomagnál – általában több időt igényel már önmagában a jogszabály szövegének a megismerése, esetenként a hatályos jog megállapítása is, ami önmagában rendszerint még nem is elég az alkalmazáshoz való felkészüléshez. Több idő szükséges a jogalkalmazó

szervek számára is a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez; több idő kell a törvénykönyvvel érintett szervek és személyek számára annak eldöntéséhez, hogy miként alkalmazkodjanak egy új megközelítésen alapuló szabályrendhez. Kisebb-nagyobb változásokkal, módosításokkal érintett, mégis több évtizeden keresztül alkalmazott kódex esetében, amelynek átfogó átalakítása a jog előkészítői számára is több mint egy évtizedet meghaladó időt vett igénybe, a „kellő felkészülési idő” a jogkereső, és jogalkalmazó társadalom számára is hosszabb terminust tesz szükségessé.

Alkotmányjogi szempontból részben hasonló ügyben, a 28/2005. (VII. 14.) AB határozat – az érettségi rendszerének megváltoztatásával kapcsolatban – a jövőre nézve arra hívta fel a jogalkotó figyelmét, hogy „abban az esetben, hogy ha valamely rendszert radikálisan, alapvetően megváltoztat, úgy köteles azt oly módon tenni, hogy mind a keret-, mind az egyes részletszabályok olyan időben kerüljenek megalkotásra, hogy azok ne csak a jogszabályi (időbeliségre vonatkozó formai) feltételeknek feleljenek meg, hanem azokat az érintettek is megfelelő módon és ténylegesen megismerhessék, megérthessék és befogadhatassák. Köteles továbbá fokozott figyelmet fordítani annak előzetes ellenőrzésére is, hogy az új rendszer alkalmazására az érintettek megfelelően felkészültek-e. Ez ugyanis elengedhetetlen ahhoz, hogy a szükséges információk birtokában, tudatosan és a következményeket átlátva hozhassanak döntéseket. Az Alkotmánybíróság a jövőben – az arra irányuló, kellő időben érkezett indítvány esetén – megsemmisíti az olyan, új rendszer bevezetésére irányuló jogszabályokat, amelyek az új rendszerre való átállást, illetve annak tényleges megismerését és megértését – akár az időtényező, akár más egyéb szempont miatt – nem biztosítják megfelelően.” (ABH 2005, 290, 312.).

3. Habár a jelen ügynek nem az új Ptk. egyes szabályai tartalmi alkotmányellenességének utólagos vizsgálata a tárgya, a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez szükséges „kellő idő” vizsgálatához elkerülhetetlen áttekinteni az új Ptk. május 1-jei hatálybalépéssel érintett szabályait. Ez azért van így, mert a „kellő idő” hiányát az Alkotmánybíróság – az idézett döntések értelmében – akkor állapítja meg, ha a jogszabály szerzett jogot korlátozott, a korábbihoz képest úgy állapított meg hátrányosabb rendelkezést, illetőleg oly módon hártott fokozott kockázatot a címzettek, hogy a megismerés és a felkészülés lehetőségének hiánya sérelmet okozott az érintettek számára, akadályozta a jogalkalmazót a jogszabály alkalmazásában. Vagyis a felkészüléshez szükséges idő csak a jogszabály tartalmára tekintettel vizsgálható, jöllehet ez a vizsgálat a jogszabály egyes rendelkezései tartalmi alkotmányellenességére ilyenkor nem terjed ki.

Kétségtelen, hogy az új Ptk.-t az alapvető változtatások szándéka hívta életre.

Az új Ptk. tervezete mint jelentős jogszabálytervezet előkészítésére a kormány kodifikációs bizottságot hozott létre.

Az új Ptk. többi törvénytől eltérő jelentőségét a polgári jogi kodifikációról szóló 1050/1998. (IV. 24.) Korm. határozat a következőképpen fejezte ki: „A Kormány elrendeli a polgári jog, ezen belül a Polgári Törvénykönyv átfogó korszerűsítésére irányuló munkálatok megkezdését. A felülvizsgálat közvetlen célja egy korszerű, a nemzetközi gyakorlatnak és elvárásoknak is megfelelő Polgári Törvénykönyv megalkotása, amely a gazdaság alkotmányaként, a civilizált alap törvénye lesz. Közvetett cél ezen túlmenően a jogbiztonság magasabb szintre emelése, a más törvényekkel, illetve jogszabályokkal való viszony, a főszabály-kivétel kapcsolatok áttekinthetőbbé, egyértelművé tétele, a jogkeresők eligazodásának megkönnyítése a személyi és vagyoni viszonyait meghatározó joganyagban. Az új Ptk. legyen az 1990-től készült törvények szintézisével a civilizált terén a rendszerváltás folyamatának egyfajta kodifikációs lezárása, összegzése.”

A Ptké. az új Ptk. hatálybalépéséhez szükséges rendelkezések gyűjteménye.

Az új Ptk.-t a Magyar Közlöny 2009. évi 165. számában 2009. november 20-án, a Ptké.-t a Magyar Közlöny 2010. évi 30. száma 2010. március 2-án hirdette ki.

A Ptké. kihirdetése és az új Ptk. egyes szabályainak hatálybalépése (május 1-je) között 60 nap telik el.

Maga a Ptké. összesen 211 §-ból áll, mintegy 750 bekezdést tartalmaz, összességében több mint ezer jogszabály-helyet módosít, amelyeknek jelentős része – a Ptké. 22. § (2) bekezdése, 80–206. §-a, 209. § (2) bekezdése, valamint 210. §-a kivételével – május 1-jén hatályba lép.

A Ptké. az új Ptk. Első és Második Könyve május elsejétől történő hatályba léptetéséről rendelkezik, bizonyos kivételekkel. Az Első Könyv Bevezető rendelkezéseket tartalmaz: 1:1. § [A törvény hatálya] 1:2. § [Értelmezési alapelv] 1:3. § [A jóhiszeműség és tisztesség alapelve] 1:4. § [Az elvárható magatartás elve] 1:5. § [A felróható magatartás és az önhiba értékelése] 1:6. § [A joggal való visszaélés tilalma] 1:7. § [A bírósági út igénybevételeinek biztosítása.]

A Második Könyv három részből áll: az ember mint jogalany (jogképesség, cselekvőképesség), a jogi személyek és az e nélküli jogalanyok (állam, alapítvány), és a személyhez fűződő jogok (nevesített személyhez fűződő jogok, a személyhez fűződő jogok megsértésének szankciói, szerzői jog és iparjogvédelem).

Az új Ptk. jelentősen módosítja a jogi személyekre és az alapítványra vonatkozó szabályozási kört.

Az új Ptk. – a május 1-jétől hatályba lépő részében – gyökeresen átalakítja a nagykorú személy cselekvőképességét érintő rendelkezéseket, a belátási képesség megváltozása esetére alapvetően változnak a döntéshozatalra és a jognyilatkozat tételére vonatkozó szabályok.

Az új Ptk. szabályai nagy mértékű módosítást eredményeznek a személyiségi jogok hazai rendszerében is: a 2:93 és 2:94. §-ok gyökeres, előzményeket nem ismerő változásokat vezetnek be a jogkövetkezmények terén. Ebben a körben

az egyik legjelentősebb változásként megszünteti a nem vagyoni kártérítés intézményét és bevezeti helyette a sérelemdíjat.

Az új Ptk. többi része – a 3–4–5–6. és 7. könyv – 2011. január 1-jén lép hatályba a Ptké. szerint.

4. Az ismertetett gyakorlat értelmében az Alkotmánybíróság a felkészülési idő hiánya miatt akkor állapította meg valamely jogszabály alkotmányellenességét, ha

- az szerzett jogot korlátozott,
- a korábbihoz képest úgy állapított meg hátrányosabb rendelkezést, illetőleg
- oly módon hárított fokozott kockázatot a címzettekre, hogy a megismerés és a felkészülés lehetőségének hiánya sérelmet okozott az érintettek számára, akadályozta a jogalkalmazót a jogszabály alkalmazásában.

A Ptké. két lépcsőben léptetné hatályba az új Ptk.-t. Az új Ptk.-nak a törvény alapelveiről, továbbá a személyek jogairól, cselekvőképességéről, a személyiségi jogok védelméről és a jogi személyekről szóló részei már 2010. május 1-jén hatályba lépnének, a további részek pedig 2011. január 1-jén. Így a jogalkalmazóknak néhány hónapon belül kétszer is igen terjedelmes jogszabály-változásra kellene felkészülniük.

Az új Ptk. első két könyve előbb a régi Ptk. többi részével, majd 8 hónap múlva az új Ptk. további könyveivel is együtt értelmezendő lesz, ami különösen a nem hatósági, nem hivatásos jogalkalmazókat összezavarhatja.

Az Alkotmánybíróság – megerősítve korábbi gyakorlatát – rámutat ezzel kapcsolatban, hogy a felkészülési idő tartamának megállapításánál nem kizárólag a jogalkalmazó hatóságok, hanem a jogi szabályozással érintett valamennyi természetes és jogi személy reális időszükségletét is figyelembe kell venni, amely mind a jogszabály áttanulmányozásához, mind az önkéntes jogkövetésre való felkészüléshez szükséges időt magában foglalja [28/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 155, 156–159.].

Bár az Alkotmánybíróság nem vizsgálja a cselekvőképességre vonatkozó, tagadhatatlanul alapjogi megközelítésre alapozó új szabályozás érdemét, ebben a körben különösen figyelembe kell venni, hogy az új Ptk. cselekvőképességre vonatkozó szabályozása alapvetően új szemléletet és megközelítést kíván bevezetni (nagykorúak esetében tagadja a belátási képesség hiányának, illetve korlátozottsága általános voltának a lehetőségét; lényegében megszűnik a kizáró gondnokság jogintézménye, az általános érvényű gondnokság alá helyezés, a gondnok törvényes képviselői minősége). Az új Ptk. a belátási képességükben korlátozott nagykorú személyek védelmére új jogintézményeket hoz létre, így a gondnokság alá helyezéssel összefüggésben a gondnok önálló eljárásra való feljogosítását, az előzetes jognyilatkozatot és a támogatott döntéshozatalt. Az előzetes jognyilatkozat a nagykorú személy önrendelkezési jogát erősíti; célja, hogy az utóbb esetleg jognyilatkozat-tételre képtelenné vált személy fontos ügyeiben előre, hitelesen kinyilváníthassa akaratát. A támogatott döntéshozatal azt jelenti, hogy a jognyilatkozatok megtételekor értelmi képessége, pszichés állapota vagy szenvedélybetegsége miatt segítségre szoruló cselekvőképes nagykorú személy számára a bíróság támogató személyt nevez ki, ami önmagában nem jár a cselekvőképesség korlátozásával, és a támogatott döntéshozatal az érintett személy egyetértése mellett jöhet létre, visszavonását a támogatott személy is kezdeményezheti. Átalakulnak a korlátozó gondnokság alá helyezés feltételei. Az új szabályok érvényesíthetősége érdekében létre kell hozni az előzetes jognyilatkozatok nyilvántartását, át kell alakítani a gondnokoltak nyilvántartását. A gyámhatóság hatásköréből a bíróság hatáskörébe kerül a gondnok kirendelése, felmentése. Bírósági hatáskör lesz az előzetes jognyilatkozat hatálybalépésének megállapítása, a gondnok feljogosítása a gondnokolt képviselőté.

Mindezek a változások – jöllehet összességében a nem teljesen cselekvőképes nagykorú személy önrendelkezési jogának erősítése irányába hatnak – oly módon hárítanak fokozott kockázatot a címzettek (különösen a gondnokokra, a támogató személyre és a gondnokolt személyekkel magánjogi viszonyba kerülő más személyekre), hogy a megismerés és a felkészülés megfelelő lehetőségének hiánya sérelmet okozhat az érintettek számára a jognyilatkozataik megtételénél.

Amíg a jogalanyok nem ismerik kellőképpen az új szabályokat, több „akaratibás”, vagy álképviselővel kötött, érvénytelen szerződés születhet.

Az Alkotmánybíróság akkor, amikor mérlegelte, hogy a felkészülési idő hiánya miatt a jogszabály alkotmányellenessége megállapítható-e abból az okból, hogy az az érintettekre oly módon hárít fokozott kockázatot, hogy a megismerés és a felkészülés lehetőségére mintegy két hónap állt rendelkezésre, figyelembe vette, hogy a cselekvőképességgel, gondnoksággal összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2001. évi XV. törvény – amely a most szóban lévő hatálybalépéssel érintett szabályokhoz hasonló mélységű változást vezetett be – a kihirdetését követő hatodik hónap 1. napján lépett hatályba [15. § (1) bekezdés]. A felkészülési időt önmagában nem nyitja meg az, ha a jogszabály szövege ugyan megismerhető, de a hatálybalépés még kétséges vagy annak időpontja ismeretlen. A felkészülési idő a jogszabállyal bevezetett változások biztosra vehető hatálybalépésének megismerésekor kezdődhet, mert ekkor kerülnek a személyek abba a helyzetbe, hogy a jogszabály hatálybalépésével számolniuk kell, vagyis fel kell készülniük arra.

Zavaró lehet a fenti értelemben felfogott jogalkalmazás során az is, hogy az alapvető rendelkezések hatályban maradnak a régi Ptk. elején is (1–7. §), s azok csak részben azonosak az új alapelvekkel.

A kétlépcsős hatálybaléptetéssel kapcsolatban megállapítható, hogy az új Ptk. Második Könyve részben – a cselekvőképesség szabályait illetően – átszövi a régi, eredetileg más fogalmi rendszerre épült Ptk. (dologi jogi, kötelmi, öröklési) szabályait, de – az új Ptk. 1:2. § (2) bekezdése folytán – szinte az egész jogrendszert is.

Megállapítható az is, hogy a Ptké. új Ptk.-t hatálybaléptető rendelkezése nem tartalmaz általános szabályt a régi Ptk. alatt, a régi Ptk. szabályai szerint keletkezett igények mikénti elbírálására, dacára annak, hogy számos helyen a „folyamatban lévő eljárásokban” és „ügyekben” előírja az új Ptk. alkalmazását.

Az ezzel összefüggő jogbizonytalanságra példa, hogy a Ptké. 1. § (1) bekezdése alapján május 1-jén hatályba lépő új Ptk. 2:93 és 2:94. §-ai mélyreható, előzményeket nem ismerő változásokat eredményeznek a személyiségi jogok hazai rendszerében. A 2:93. § új szabálya értelmében a sajtóval szemben semmilyen – tehát sem objektív, sem szubjektív alapú – igényt nem lehet érvényesíteni, ha a sajtó a személyiségi jogokat azzal sérti meg, hogy nyilvános rendezvényről tudósít szöveghűen az ott elhangzottakról; neki átadott nyilatkozatot tesz közzé; hivatalos eljárásokat, döntéseket vagy határozatokat ismerteti.

Az új Ptk. 2:94. § (1) és (2) bekezdése a közhatalmat gyakorló, közfeladatot ellátó és egyébként közszereplőnek minősülő személyek jóhírnevének és becsületének – nemcsak a sajtó, hanem bárki által való – megsértése esetére úgy rendelkezik, hogy akár az egyébként objektív, akár a szubjektív jogkövetkezmények ilyen esetben csak akkor alkalmazhatók, ha a jogsértő szándékosan vagy súlyosan gondatlan módon járt el.

Mindkét szabály a régi Ptk.-hoz képest igen terjedelmes kivételt konstituál az általános személyiségvédelem elve alól („... mindenki köteles tiszteletben tartani...”). Ez azt jelenti, hogy a személyhez fűződő jogok egyes alanyai számára az új Ptk. hatálybalépése a korábbihoz képest hátrányosabb rendelkezést állapít meg.

A gyakorlatban ez azt jelentheti, hogy mindazok, akikkel szemben 2010. május 1-jéig az ismertetett módon személyiségi jogi jogsértést követtek el, és a régi Ptk. alapján perben érvényesíthető igényeik keletkeztek, a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazandó új rendelkezések folytán (sajtóhelyreigazítási igény, személyiségi jogok megsértésének objektív jogkövetkezményeihez fűződő igények, kártérítés és bírság, az elévülési időn belül) ezen igényeiket elveszíthetik.

Az Alkotmánybíróság 349/B/2001. AB határozatában hivatkozott arra, hogy létrejött jogviszonyok alatt az anyagi jog alapján létrejött, anyagi jogi jogviszonyokat érti, és e jogviszonyok védelme érdekében állapított meg alkotmányellenességet a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának sérelme miatt (ABH 2002, 1241, 1245.). Ezért azt kell vizsgálni, hogy a hatályba léptető rendelkezés eredményeként a törvény új, korlátozó rendelkezései már létrejött, lezárt anyagi jogi jogviszonyokban idéztek-e elő változást. [ABH 2002, 1241, 1246.] A hivatkozott határozatban a testület megállapította, hogy a szabályozás csak abban az esetben visszaható hatályú – és alkotmányellenes –, amennyiben védelmet élvező anyagi jogi jogviszonyokban kíván kedvezőtlen változást előidézni.

Hasonló megállapításokat tett az Alkotmánybíróság többek között a 903/B/1990. AB határozatában (adófizetési kötelezettség visszamenőleges hatályú hatályba léptetése, ABH 1990, 250.), a 7/1992. (I. 30.) AB határozatában (a bejelentés és nem a keletkezés idejéhez kötött illetékfizetési kötelezettség, ABH 1992, 45.), a 17/1998. (V. 13.) AB határozatában (a jogszerűen megszerzett játékerem-engedély utóbb hatályba lépő jogszabály miatti elvesztése, ABH 1998, 155.), a 64/2002. (XII. 3.) AB határozatában (a számítási mód megváltozása miatt nem kerülhet kedvezőtlenebb helyzetbe az, aki a nyugdíjjogosultság törvényi követelményeit az új számítási mód hatálybalépését megelőzően teljesítette, ABH 2002, 348.), és a 31/2005. (VII. 14.) AB határozatában (bírság kiszabása utólag jogszerűtlennek minősített magatartás miatt, ABH 2005, 675.).

Az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett, hogy az indítványban megjelölt hatálybaléptetési szabály korlátozza-e a kihirdetést megelőzően keletkezett igények érvényesítésének jogát, illetve a módosító rendelkezések az anyagi jog alapján létrejött jogviszonyokban kívánnak-e olyan változást előidézni, amelyhez az érintettek – felkészülési idő hiányában – nem tudnak alkalmazkodni. [Hasonlóan járt el az Alkotmánybíróság a 2/2009. (I. 23.) AB határozatban (ABK 2009. január, 15), amikor a jogalkotással kapcsolatos azonnali jogvesztés alkotmányellenességét állapította meg, a jogbiztonság sérelme miatt.] A május 1-jei hatálybalépéssel érintett, említett ügyekben a bíróság döntése olyan okra lesz visszavezethető, amelyet a folyamatban lévő perekben az eljárás megindításakor a felek nem láthattak előre. A Ptké. 1. § (1) bekezdése a kihirdetését megelőző időre keletkeztet az anyagi jogi szabályok szerint létrejött jogviszonyok tekintetében a jogosultak számára kedvezőtlen, jogvesztést eredményező változást. A Ptké. 1. § (1) bekezdése ebből az okból is ellentétes az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével.

5. A Ptké. kihirdetése és az új Ptk. egyes szabályai hatálybalépése (május 1-je) között hatvan nap időtartam van. Az új Ptk. hatálybalépésének időpontja a Ptké. kihirdetésekor vált ismertté, a hatálybalépés időpontja körül kialakult bizonytalanságra tekintettel a felkészülés – a személyek számára – ekkor kezdődhetett meg.

A Ptké. ezen kívül nyolc hónapra átmeneti rendelkezések sokaságát – értelmező szabályokat, számos törvény, köztük magának a régi Ptk.-nak az átmenetileg hatályban maradó egyes rendelkezései módosítását – vezet be. (Az új Ptk. tartalmi változásai szükségessé teszik számos kormányrendelet és miniszteri rendelet módosítását is, 2010. május 1-jétől.)

Ez annak a következménye, hogy az új Ptk. nem egyetlen időpontban, hanem szakaszosan lép hatályba. Az új Ptk. további öt könyvének 2011. január 1-jei hatálybalépéséig, 8 hónapra, a régi Ptk. és az új Ptk. első két könyve lesz együtt alkalmazandó.

Az új Ptk. első két könyve, terjedelmét tekintve 115 szakasz, ami önmagában nem minősíthető jelentős mennyiségnek. Annak megítélésénél azonban, hogy a hatvan napos felkészülési idő alkotmányjogi szempontból elégséges-e, annak van jelentősége, hogy az új Ptk. a személyek személyi, családi és vagyoni viszonyaira vonatkozó alapvető szabályokat tartalmazza, továbbá a személyi, családi és vagyoni viszonyokat szabályozó törvényeket általában az új Ptk.-val összhangban kell értelmezni.

Vagyis az új Ptk. hatályba lépő első két könyve is a jogalanyok széles körének alapvető, mindennapi viszonyait szabályozó jogszabály. Ezen új szabályokra való felkészüléshez – a jogszabály egésze, valamint a részletszabályok nem csak teljes körű megismerésére, hanem azok megértésére és alkalmazásuk elsajátítására is – biztosított hatvan napos időtartam olyan kirívóan rövid, hogy az a jogbiztonságot súlyosan veszélyezteti. Az érintett jogalanyok széles köréhez képest másodlagos szempont, de ezt az álláspontot erősíti az, hogy a jogász szakma egyes képviselői már a hatálybalépés időpontjának – a Ptké. törvényjavaslat tervezetéből való – megismerésekor sem tartották elégnek a 2010. május 1-jéig terjedő időtartamot még ahhoz sem, hogy a jogi végzettséggel, szaktudással rendelkező jogalkalmazók megfelelően felkészülhessenek. Ezt tartalmazza többek között a Legfelsőbb Bíróság 2009. november 27-i álláspontja az új Ptk. hatálybalépéséről.

Az Alkotmánybíróság végül figyelembe vette azt is, hogy az új Ptk. zárószavazását az eredetileg tervezett, 2009. március végi időponthoz képest többször (egyszer júniusra, egyszer szeptemberre) elhalasztották. A Ptké. törvényjavaslatát T/11074. szám alatt 2009. október 30-án nyújtotta be a kormány. Az első két könyv és az új Ptk. többi könyveinek hatálybalépése elválasztására a törvényjavaslat benyújtása után egy hónappal, 2009. november 30-án benyújtott indítvány alapján került sor: erről szól a T/11074/34. számú kapcsolódó módosító javaslat. A törvényjavaslat eredeti szövege [1. § (1) bekezdése] azt tartalmazta, hogy az új Ptk. – bizonyos szakaszok kivételével – egységesen, 2010. május 1. napján lép hatályba. Magának a Ptké.-nek az eredetileg tervezett kihirdetése is jelentős, kéthónapos késedelmet szenvedett: a törvényt az Országgyűlés először 2009. december 14-én, másodszor 2010. február 15-én fogadta el. Az új Ptk. és a Ptké. hatálybalépésére a törvényjavaslatban előírt 2010. május 1-jei határidő, a jogalkotási folyamat időközbeni többhónapos késedelmére, – az első két könyv tekintetében – nem változott.

Az Alkotmánybíróság mindezekre figyelemmel a Ptké. 1. § (1) bekezdését alkotmányellenessé nyilvánította és megsemmisítette.

6. Az Alkotmánybíróság törvénykönyv vagy a törvénykönyvekhez hasonló hatású törvénycsomag hatálybalépéséhez szükséges felkészülési idővel kapcsolatban rámutat arra, hogy a jogszabály kihirdetése és hatálybalépése közötti „kellő idő” mértékét nem lehet minden esetre előre, konkrét időtartamban meghatározni. Ezért annak mértékét a jogszabálytervezet kidolgozójának, illetve a jogalkotónak esetleg kell vizsgálnia, az adott jogszabály jellegét, valamint a jogszabály végrehajtására, az önkéntes jogkövetésre való felkészülést befolyásoló egyéb tényezőket alapul véve. A kellő felkészülési idő követelményének érvényesüléséhez lehetővé kell tenni azt is az érintettek számára, hogy a helyzetükre vonatkozó, megváltozott jogszabályi környezethez – újabb döntésekkel – alkalmazkodjanak. A felkészülési idő nem önmagában való követelmény, hanem arra is szolgál, hogy a személyek, akik a régi jog alapján döntéseket hoztak, tudják azt korrigálni, és az új helyzethez igazodó döntéseket hozni. Amikor csak technikai felkészülésről van szó, a felkészülési idő nagyon rövid is lehet. Alkotmányossági szempontból az bírálható el az új szabályozás összefüggései alapján, hogy a felkészülésre szolgáló időtartam kirívó, a jogbiztonságot súlyosan veszélyeztető vagy sértő hiánya megállapítható-e. Nem feltétlenül alkotmányellenes valamely jogszabálynak a kihirdetéssel egyidejű hatálybaléptetése sem, de – a szabályozás tárgyi, alanyi összefüggései alapján – előfordulhat, hogy a felkészüléshez több hónapra, egy évre, vagy még ennél is hosszabb időre van szükség. Az Alkotmánybíróság szerint alkotmányos követelmény az, hogy törvénykönyv, vagy a polgárok széles körét érintő, nagy terjedelmű, átfogó és gyökeres változást tartalmazó törvénycsomag hatálybalépésénél a törvényhozó a változások terjedelméhez és tartalmához igazodóan biztosítsa, hogy a jogalanyoknak valós lehetőségük legyen felkészülni az új jogszabályhoz való alkalmazkodásra [8/2003. (III. 14.) ABH határozat, ABH 2003, 74.; 27/2005. (VI. 29.) AB határozat, ABH 2005, 280.].

7. Ugyan az egyik indítványozó csak a Ptké. 1. § (1) bekezdésének megsemmisítését kérte, a másik indítványozó pedig ezen kívül a Ptké. 208. § (1)–(2) bekezdése és 209. § (3) bekezdése, valamint „ha a jogbiztonság megköveteli a fenti két törvény egésze” megsemmisítését, az Alkotmánybíróság a szoros tárgyi összefüggésre tekintettel kiterjesztette a vizsgálatát a Ptké. 208. § (3) bekezdésére is.

A Ptké. az új Ptk. hatálybaléptetését és végrehajtását szabályozza. Számos, az új Ptk.-hoz kapcsolódó értelmező rendelkezést tartalmaz [2. § 1–17. pont], továbbá hatályon kívül helyez olyan jogszabályokat [209. § (1) bekezdés 1–16. pont], amelyek helyébe az új Ptk. rendelkezései lépnek. Szerkezetét tekintve a Ptké. önmagában nem, csak az új

Ptk. rendelkezéseivel együttesen, azokra tekintettel alkalmazható. A Ptké. 1–79. §-a az új Ptk. első két könyvéhez kapcsolódik. A Ptké. 80–184. §-a az új Ptké. többi könyvének hatálybalépésével függ össze, a Ptké. 185–206. §-a pedig az új Ptk-ra tekintettel módosuló törvényekről szól. A Ptké. az új Ptk. hatálybalépésével összefüggő végrehajtási és átmeneti rendelkezéseket, törvénymódosításokat tartalmaz. Tartalmilag tehát a Ptké. nem önálló, hanem „végrehajtási törvény”, amely elválaszthatatlanul kapcsolódik az új Ptk.-hoz.

Jelen határozatában az Alkotmánybíróság a Ptké. 1. § (1) bekezdését alkotmányellenesnek találta és megsemmisítette. E szabály ex nunc megsemmisítésének az volna a joghatása, hogy az új Ptk. Első és Második Könyve 2010. május 1-jén nem lép hatályba, az azokat értelmező rendelkezések viszont – a Ptké. 208. §-a alapján – igen, ugyanakkor hatályukat veszítik azok a jogszabályok, amelyeket az új Ptk. hivatott felváltani.

Szoros tárgyi összefüggés okán az Alkotmánybíróság akkor semmisít meg indítvánnyal egyébként szövegszerűen nem támadott rendelkezéseket, ha azok a megsemmisítés folytán alkalmazhatatlanná válnak [pl. 109/2008. (IX. 26.) AB határozat, ABH 2008, 886, 918.]. Amennyiben az új Ptk. első két könyve nem lép hatályba 2010. május 1-jén, a Ptké. kapcsolódó szabályainak e naptól való alkalmazása nyilvánvalóan ellentétes lenne az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből következő jogbiztonság követelményével. Emiatt az Alkotmánybíróság a Ptké. 208. §-ának egészét alkotmányossági vizsgálat alá vonta, és azt a fentiekben kifejtett szoros összefüggés miatt megsemmisítette.

8. A Tv. az új Ptk. által bevezetett, a nagykorú személyek védelmét szolgáló jogintézmények, így a gondnokság alá helyezéssel összefüggésben a gondnok önálló eljárásra való feljogosítása és a támogatott döntéshozatal feltételeinek polgári nemperes eljárásban való megteremtése érdekében tartalmaz szabályokat. Ezek az új Ptk.-hoz szorosan kapcsolódó szabályozást tartalmaznak, ezért az Alkotmánybíróság a május 1-jei hatálybalépésükre vonatkozó 15. §-t – szoros összefüggés okán [3/1992. (I. 23.) AB határozat, ABH 1992, 329, 330.; 26/1995. (V. 15.) AB határozat, ABH 1995, 123, 124.; 2/1998. (II. 4.) AB határozat, ABH 1998, 41, 46.; 16/1998. (V. 8.) AB határozat, ABH 1998, 140, 153.; 5/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 75, 77.; 67/2006. (XI. 29. AB határozat, ABH 2006, 971, 978.] – szintén megsemmisítette.

9. A Ptké. 209. § (3) bekezdése szerint az új Ptk. hatálybalépésével összefüggő egyes végrehajtási és átmeneti rendelkezések 2010. december 31-én hatályukat veszítik. Ez a szabály – amely a jelen határozat következtében hatályba nem lépő jogszabályok hatályon kívül helyezéséről szól – önmagában nem ellentétes az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével. Ezért az Alkotmánybíróság a Ptké. 209. § (3) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.

10. A 267/B/2000. AB határozat megállapította, hogy „[a]z Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 42. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság gyakorlata az, hogy a kihirdetett, de még hatályba nem lépett törvény is képezheti alkotmánybírói eljárás tárgyát. Amennyiben a kifogásolt rendelkezések alkotmányellenessége megállapítást nyer, a hatályos jogszabályok vizsgálata során megállapított eredménytől eltérően a következmény a hatálybalépés elmaradása.” (ABH 2002, 1126, 1129.) Ugyanígy járt el az Alkotmánybíróság a 34/1992. (VI. 1.) AB határozat (ABH 1992, 192.) meghozatalakor is. Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 42. § (2) bekezdése értelmében a kihirdetett, de hatályba még nem lépett törvény tekintetében megállapítja, hogy az – 2010. május 1-jén – nem lép hatályba. A határozat Magyar Közlönyben való közzététele az Abtv. 41. §-án alapul.

Budapest, 2010. április 26.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírói ügyszám: 436/B/2010.

Dr. Kiss László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

Egyetértek a határozat rendelkező részével, de eltérő indokok alapján látom megállapíthatónak a Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. évi CXX. törvény (a továbbiakban: új Ptk.) hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 2010. évi XV. törvény (a továbbiakban: Ptké.) 1. § (1) bekezdése, valamint 208. §-a, továbbá a nagykorú személy döntéshozatalának és jognyilatkozata megtételének segítéséhez kapcsolódó polgári nemperes eljárásokról szóló 2010. évi XVII. törvény 15. §-a alkotmányellenességét és ex nunc hatályú megsemmisítését. Álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak kizárólag csak a – többségi határozat által is idézett és az ítéletátlak 2002-es felállításakor is alkalmazott – kétlépcsős hatályba léptetés mostani alkotmányellenességének megállapítására kellett volna alapítania a támadott rendelkezések megsemmisítését. A többségi határozattal szemben úgy gondolom, hogy a kellő felkészülési idő hiánya és az in malam partem visszaható hatályú szabályozás megsértése nem is állapítható meg a jelen ügyben.

I.

A „kétlépcsős hatályba léptetés” alkotmányellenessége

Osztom a többségi határozatnak a következő megállapításait: „[a]z új Ptk. első két könyve előbb a régi Ptk. többi részével, majd 8 hónap múlva az új Ptk. további könyveivel is együtt értelmezendő lesz, ami különösen a nem hatósági, nem hivatásos jogalkalmazókat összezavarhatja.” Továbbá: „[a] kétlépcsős hatálybaléptetéssel kapcsolatban megállapítható, hogy az új Ptk. Második Könyve részben – a cselekvőképesség szabályait illetően – átszövi a régi, eredetileg más fogalmi rendszerre épült Ptk. (dologi jogi, kötelmi, öröklési) szabályait, de – az új Ptk. 1:2. § (2) bekezdése folytán – szinte az egész jogrendszert is. Megállapítható az is, hogy a Ptké. új Ptk.-t hatályba léptető rendelkezése nem tartalmaz általános szabályt a régi Ptk. alatt, a régi Ptk. szabályai szerint keletkezett igények mikénti elbírálására, dacára annak, hogy számos helyen a ’folyamatban lévő eljárásokban’ és ’ügyekben’ előírja az új Ptk. alkalmazását.”

A kétlépcsős szabályozás – az iméntiek szerint – a kellő felkészülési idő kritériumától függetlenül is az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe foglalt jogbiztonság követelményének olyan súlyos sérelmét idézi elő, amely gyakorlatilag a 2010. május 1-jén hatályba léptetendő első és második Könyv alkalmazását is teljesen elbizonytalaníthatja. E két könyv alkalmazása számos vonatkozásban elválaszthatatlan mind a régi Ptk., mind pedig a később hatályba léptetendő új Ptk. további könyveibe foglalt rendelkezésektől. Ez pedig elsődlegesen nem a „kellő időnek”, hanem egy – a vizsgált esetben – jogbizonytalanságot eredményező hatályba léptetési módnak lett az egyenes következménye. Hangsúlyozom azonban: nem önmagában a két- vagy többlépcsős hatályba léptetési módszert tartom alkotmányellenesnek, hanem az ilyen esetek közül csak azokat, amelyeknél nyilvánvalóan kimutatható a különböző időpontokban hatályba léptetett rendelkezések közötti szoros összefüggés, kapcsolat. A jelen határozattal elbírált ügy kétséget kizáróan ilyen. Én tehát a kétlépcsős hatályba léptetés alkotmányellenességének megállapításánál megálltam volna, s nem vizsgáltam volna sem a kellő idő, sem pedig az in malam partem visszaható hatály kérdését. Magam egyébként mindkét vonatkozásban a többségi határozattól – ha egészében nem is, de részben mindenképpen – eltérő álláspontot vallok.

A következőkben ezt indokolom.

II.

A „kellő felkészülési idő” kérdése

Álláspontom szerint helyes a többségi határozat kiindulópontja abban a tekintetben, hogy a kellő felkészülési idő szempontjából a 349/B/2001. AB határozatot tekinti precedensnek. E döntésében az Alkotmánybíróság az egyes építési jogok korlátozásával összefüggésben rámutatott, hogy a „Balaton üdülőkörzet területére regionális rendezési terv a Btv.-t megelőzően 1979-ben az 1013/1979. (VI. 20.) MT határozattal került elfogadásra. Ezt a rendezési tervet a Kormány ezt követően 1005/1985. (II. 21.) MT határozatával egy alkalommal módosította, amely módosítás a rendezési terv anyagi jogi előírásait alapvetően nem érintette. Ugyanakkor a regionális rendezési terv elfogadását követően részben már a rendszerváltást megelőzően, részben a rendszerváltás folyamatában olyan, a Balaton vízminőségére és a Balaton üdülőkörzet környezeti állapotára negatív következményekkel járó gazdasági, társadalmi változások következtek be a Btv.-vel érintett területen, amelyek szabályozására a regionális rendezési terv már nem volt alkalmas. Ezért a Balaton környezeti viszonyait veszélyeztető folyamatok megakadályozása érdekében tilalmakat, korlátozásokat vezettek be. E korlátozások, tilalmak bevezetéséről a Balaton üdülőkörzet egyes településein az építési tevékenység átmeneti korlátozásáról szóló 1/1989. (I. 1.) ÉVM rendelet (a továbbiakban: ÉVM rendelet) rendelkezett. A rendszerváltást követően

ezt a rendeletet többször módosították, azonban az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (IV. 12.) Korm. rendelet is fenntartotta a hatályát. Az ÉVM rendeletet az Alkotmánybíróság 13/1998. (IV. 30.) AB határozatában alkotmányellenesnek ítélte és 1999. március 31-i hatállyal megsemmisítette. (ABH 1998, 429.) Az Alkotmánybíróság határozata nyomán fogadta el az Országgyűlés az Átm.tv.-t. E törvény 5. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezett, hogy a törvény 1999. április 1-jén lép hatályba és a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervéről szóló törvény hatálybalépésével hatályát veszti. Az Átm.tv.-t később módosította az 1999. évi LXVII. törvény, amely úgy változtatta meg az 5. § (1) bekezdésének hatályra vonatkozó rendelkezését, hogy az Átm.tv. a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervéről szóló törvény hatálybalépésével, de legkésőbb 2000. december 31-ével hatályát veszti. Az Átm.tv.-t módosító törvény 1999. július 6-án lépett hatályba. Tehát 1999 nyarán nyilvánosságot kapott az a tény, hogy új területrendezési terv készül a Balaton üdülőkörzet területére és az elfogadásáról szóló törvényt az Országgyűlés legkésőbb 2000. december 31-ig el fogja fogadni. A Btv.-t az Országgyűlés 2000. október 17-én fogadta el, 2000. november 3-án hirdették ki a Magyar Közlönyben és 2000. december 3-án lépett hatályba. A tervezett korlátozások már a tervezési folyamat során nyilvánosságot kaptak, a parlamenti vita időszakában pedig nyilvánossá váltak a terv előírásai.

Mindezeket figyelembe véve megállapítható, hogy az érintett területek tulajdonosai számíthattak a terület-felhasználási és építési előírások megváltozására, és arra is, hogy az új rendezési előírások a környezet védelmét szolgáló szigorúbb feltételeket fognak meghatározni. Az új törvény megalkotására kinyilvánított jogalkotói szándék nyilvánosságra kerülését követően kellő idő állt az érintettek rendelkezésére a jogerős építési engedély megszerzéséhez, ha építéshez való jogukkal a korábbi jogszabályi feltételek mellett kívántak élni.” (ABH 2002, 1250, 1251.).

Nem osztom ugyanakkor a többségi határozat ama megállapítását, hogy a mintegy 60 §-ból álló Btv. nem hasonlítható össze az új Ptk. 2010. május 1-jén hatályba lépő 115 §-ával, különösen azért nem, mert a sérelemdíjon és a sajtó felelősségére vonatkozó szabályozáson kívül az új cselekvőképességi szabályok túlnyomó része már megjelent a rendesbírói gyakorlatban. Ezek tehát már nem is minősíthetők „radikális változásoknak” (erre nézve lásd Gadó Gábor: Alapjogok védelme az új Polgári Törvénykönyvben. Fundamentum 2010/1. 21 és köv. o.) Ennek megfelelően nem de novo kellett volna elbírálni a jelen ügyet, hiszen az Alkotmánybíróság nem először szembesült a problémával. A kellő felkészülési idő szempontjából fontos körülmény az is, hogy nem az egész kódex lépett volna hatályba május 1-jén, csak a kódex 115 §-a.

Nem tudok egyetérteni a többségi határozattal abban sem, hogy a Ptké. kihirdetésének napja lenne irányadó a kellő felkészülési idő számítása szempontjából. A többségi határozat szerint „a felkészülési időt önmagában nem nyitja meg az, ha a jogszabály szövege ugyan megismerhető, de a hatálybalépés még kétséges vagy annak időpontja ismeretlen. A felkészülési idő a jogszabállyal bevezetett változások biztosra vehető hatálybalépésének megismerésekor kezdődhet, mert ekkor kerülnek a személyek abba a helyzetbe, hogy a jogszabály hatálybalépésével számolniuk kell, vagyis fel kell készülniük arra.” Mint láttuk eltérő, más elvi alapra helyezkedett az Alkotmánybíróság a 349/B/2001. AB határozatában, amelyben – a fentiekben idézettek szerint – elegendőnek tartotta, hogy már „1999. nyarán nyilvánosságot kapott az a tény, hogy új területrendezési terv készül a Balaton üdülőkörzet területére és az elfogadásáról szóló törvényt az Országgyűlés legkésőbb 2000. december 31-ig el fogja fogadni.” (ABH 2002, 1241, 1250.). Nézetem szerint az új Ptk. 2009. november 20-ai kihirdetése az irányadó ebből a szempontból, és ésszerűen ettől az időponttól kezdve számíthattak rá a jogalanyok és jogalkalmazók, hogy a kódexből a 115 § 2010. május 1-jén hatályba lép. Ezek alapján nem ezért látom megállapíthatónak a kellő felkészülési idő hiányát. (Megjegyzem: a fent idézett Btv. vizsgált rendelkezései mögött sem egyetlen, hanem több száz eset állt.)

III.

Az in malam partem visszaható hatály problémája

Álláspontom szerint a támadott szabályozás nem valósít meg in malam partem visszaható hatályú, kötelezettségnehezítő szabályozást sem. Előrebocsátom, hogy minden alkotmányos demokráciában a polgárok szabadságának részét képezi, hogy cselekvéseiket csak az általuk előzetesen megismerhető, a jogalkotás formalizált szabályainak betartásával alkotott szabályok korlátozhatják [Lásd a 8/2005. (III. 19.) AB határozatot, ABH 2005, 102, 104.] A magyar szakirodalomban Peschka Vilmos mutat rá az in malam partem visszaható hatályú jogi szabályozás elutasításának egyik legerősebb indokára: a retroaktív norma esetén nem várható el az „ignorantia iuris neminem excusat” szabály (ami nem más, mint egy megdönthetetlen vélelem) érvényesülése, a megismerhetőség hiányában pedig kizárt, hogy a polgárok cselekvési lehetőségek között válasszanak (Peschka Vilmos: The Retroactive Validity of Legal Norms. Acta Juridica Hungarica, 1999/1–2. 9–15. o.)

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogállamiság részét képező jogbiztonság megköveteli azt a tényleges lehetőséget, hogy a jogalanyok magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani, ezért ennek érdekében hangsúlyozni kell azt a tilalmat, hogy jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, és nem nyilváníthat magatartást jogellenessé. A fentiekkel összhangban az Alkotmánybíróság a kiszámíthatóság és az előreláthatóság követelményéből vezette le a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmának szabályát. E tilalom figyelmen kívül hagyása összeegyeztethetetlen a jogállamiság részét képező jogbiztonság elvével, s így alkotmányellenesség megállapításához vezethet [34/1991. (VI. 15.) AB határozat (ABH 1991, 170.); 11/1992. (III. 5.) AB határozat (ABH 1992, 77.); 4/1992. (I. 28.) AB határozat (ABH 1992, 332.) 25/1992. (IV. 30.) AB határozat (ABH 1992, 131.); 28/1992. (IV. 30.) AB határozat; (ABH 1992, 155.); 57/1994. (XI. 17.) AB határozat, ABH 1994, 316.]. Módszertanilag az Alkotmánybíróság a visszamenőleges szabályalkotás tilalmának fent említett meghatározásával tulajdonképpen a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 12. § (1) bekezdésében szereplő követelményt emelte alkotmányos szintre („alkotmányos jelentőségű szabály”) azzal, hogy azt a jogbiztonság részévé tette. Megjegyzem ugyanakkor, hogy egyáltalán nem evidens, hogy az Alkotmánynál alacsonyabb szintű jogszabályok válnak egyes alkotmányi fogalmak alkalmazásakor azok kiegészítő tételeivé.

Az Alkotmánybíróság működésének kezdetén elsősorban a jogszabályok kihirdetésének, „vissza-dátumozásának” a problémájával kapcsolatban merült fel a visszaható hatály tilalma [pl. 34/1991. (VI. 15.) AB határozat, ABH 1991, 173.], aztán a későbbi ügyekben nyilvánvalóvá vált, hogy a tilalom csak részben függ össze a jogszabály kihirdetésének időpontjával. Míg a visszamenőlegesen kihirdetett szabály mindenképpen visszaható lesz, a kihirdetés napján hatályba lépő, vagy a kellő felkészülési időt hagyó szabály eseti (de nem „esetről-esetre” eldöntendő elvi alapú) vizsgálata alapján lehet csak abban a kérdésben állást foglalni, hogy az valójában visszaható hatályú-e vagy sem. Az antedatált (visszamenőlegesen kihirdetett) jogszabály ebbéli minőségét ténykérdés dönti el: mely napon lépteti hatályba magát a jogszabály, mikor került a Magyar Közlönyben kihirdetésre, illetve az érintettek mikor értesülhettek a kihirdetésről (mikor került az előfizetőkhoz, illetőleg mikortól volt olvasható az interneten). Az alkotmánybíróági eljárásban megdönthető vélelem szól amellett, hogy a tényleges kihirdetés időpontja megegyezik a Magyar Közlöny megjelenésének a dátumával. Bár az Alkotmánybíróság a jogszabály érvényességi kellékeként kezeli a kihirdetés aktusát, a visszamenőleges hatályba léptetés per se nem minden esetben jár együtt – a norma alkotmány-ellenességének megállapítását követően – annak megsemmisítésével. Az antedatált jogszabály alapján létrejött jogviszonyok kímélete, vagyis a jogbiztonság érvényesülése érdekében az Alkotmánybíróság nem minden esetben állapítja meg az alkotmányellenességet. Az antedatált jogszabály alapján létrejött jogviszonyok kíméletét kétféleképpen éri el az Alkotmánybíróság. A támadott norma megsemmisítését csak arra az időszakra állapítja meg, amelyben azt az érintettek nem ismerhették meg, hangsúlyozva, hogy a döntés előtt létrejött jogviszonyokat a megsemmisítés nem érinti [25/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 131, 133.], vagy még a norma megsemmisítésétől is eltekint, s a döntés csak az alkotmányellenességet állapítja meg. Az Abtv. 43. § (4) bekezdése – amely, ha a jogbiztonság, vagy az indítványozó különösen fontos érdeke indokolja, lehetőséget ad arra, hogy a testület ne a határozatának megjelenésétől (ex nunc) határozza meg az alkotmányellenes „jogszabály hatályon kívül helyezésének, illetőleg alkalmazhatóságának időpontját” – nem abszolút szabály. Esetről-esetre mérlegeli a testület, hogy melyik megoldás szolgálja jobban a jogbiztonság érvényesülését: az alkotmányellenesség következményeinek levonása, vagy az attól való tartózkodás. [Hasonló megoldást alkalmazott az Alkotmánybíróság a 2/1991. (I. 29.) AB határozatban (ABH 1991, 375, 376.), a 18/1991. (II. 23.) AB határozatban (ABH 1991, 399, 400.), valamint a 723/B/1998. AB határozatban (ABH 1999, 795, 799–800.).]

Megjegyzem, míg a teljesezésbe ment jogviszonyok esetén az ítékezés következetes, addig abban a kérdésben, hogy a folyamatos jogviszonyt alakító visszamenőleges szabályalkotás visszaható hatályú-e, a gyakorlat meglehetősen bizonytalan, esetről esetre dönt. Ennek egyik oka, hogy az Alkotmány nem ad iránymutatást abban a kérdésben, hogy a tiltott visszaható hatályú szabályozás megállapításának feltétele-e, hogy (lezárt, illetőleg folyamatban levő) anyagi vagy eljárási jogviszonnyal kapcsolatban merülhet-e fel a visszaható hatály tilalma. Az újabb, általam opponált gyakorlat szerint csak a létrejött anyagi jogi normán alapuló jogviszonyok esetén kerülhet szóba a retroaktív hatályú jogalkotás tilalma. (349/B/2001. AB határozat, ABH 2002, 1241, 1245.)

Míg a magyar gyakorlatban a törvényhozót minden jogviszonnyal kapcsolatban kötik a kötelezettségnehezítő visszaható hatályú jogalkotás korlátai [11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH 1992, 77, 81.] addig a klasszikus és a modern alkotmányos felfogás szerint a visszaható hatály tilalma csak a büntetőügyekre terjed ki. A római jogi jogelvhez hasonlóan (Madison és Jefferson véleményével szemben) az amerikai szövetségi Alkotmány szerint is csak a büntető jogalkotásra irányadó a tilalom, és az Emberi Jogok Európai Egyezményének 7. cikke is csak a büntető jogalkotás tekintetében rendelkezik a retroaktivitás tilalmáról. A magyar Alkotmány két rendelkezése irányadó a visszaható jogalkotásra. Az Alkotmány 57. § (4) bekezdésébe foglalt nullum crimen és nulla poena szabály biztosítja az in malam partem visszaható hatályú szabályozás tilalmát, az egyéb (polgári, közigazgatási stb.) jogviszonyok visszamenőleges megváltoztatásának elbírálásakor pedig az Alkotmány 2. § (1) bekezdése az irányadó.

Ahogy az a 349/B/2001. AB határozathoz fűzött különvéleményben összefoglaltam, az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a visszaható hatályú jogi szabályozásból nem minden esetben következik az alkotmányellenesség megállapítása: csak a jogalanyokra hátrányos in malam partem visszaható hatályú szabályozás vet fel alkotmányossági problémát. Nem tilalmazott, ha a jogalkotó kizárólag jogot megállapító, jogot kiterjesztő, kötelezettséget enyhítő, vagy más, a jogszabály valamennyi címzettje számára a korábbi szabályozásnál egyértelműen előnyösebb rendelkezést tartalmazó jogszabályt rendel visszamenőlegesen alkalmazni; ha a jogalkotó úgy dönt, hogy a jogszabály hatálybalépését követően az azt megelőző időszakra teljesítendő kötelezettségek csak akkor – és abban a mértékben – alkalmazhatók, amennyiben összességükben nem terheesebbek, mint a korábban hatályos rendelkezések. Az sem tilalmazott, ha a jogszabály visszamenőlegesen rendelkezik ugyan, de ennek kihatása – a kötelezettség teljesítése – a jogszabály hatálybalépése után következik be (ABH 2002, 1241, 1260–1261.).

Az Alkotmánybíróság eddig e kimentési szabályok részletezésével adós maradt. Nem bocsátkozott annak vizsgálatába sem, hogy a jogalanyok egyik csoportjának biztosított visszamenőleges jogkiterjesztés hogyan hat más (pl. az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítésekor: a homogén) csoportokra. Azt sem vizsgálta az eddigi gyakorlatában részletesen, mi nem minősül „összességében nem terheesebb” kötelezettség-megállapításnak. Az a kimentési ok, amely szerint „a korábbi szabályok szerint lezárt jogviszonyokba – kivételesen – csak akkor lehet alkotmányosan beavatkozni, ha azt a jogbiztonsággal konkuráló más alkotmányos elv elkerülhetetlenné teszi, és ezzel nem okoz az elérni kívánt célhoz képest aránytalan sérelmet” [11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH 1992, 77, 82.] nem vonatkozik az in malam partem visszaható hatályú szabályozásra. A büntetőügyeken kívüli kötelezettségnehezítő visszaható hatályú szabályozás per se ellentétes az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe foglalt jogállamiság részét képező jogbiztonság követelményével.

Álláspontom szerint a jelen ügyben ezt a mérlegelést el kellett volna végeznie az Alkotmánybíróságnak, és arra a következtetésre kellett volna jutnia, hogy a fogyatékos polgártársaink jogait kiterjesztő szabályozás éppen, hogy in bonam partem természetű, a velük szerződéses jogviszonyba kerülő cselekvőképes jogalanyok számára pedig a törvényhozó kellő felkészülési időt biztosított az új szabályok alkalmazására. Ami az új személyiségi és sajtójogi rendelkezéseket illeti, azok részben az Alkotmány 54. §-ának védelme alatt álló emberi méltósághoz való jog érvényesülését (sérelemdíj), részben pedig az Alkotmány 61. § (2) bekezdésébe foglalt kommunikációs jogot a sajtószabadságot erősítik. Ez utóbbi alapjog korlátozása a gyakorlat szerint csak nagyon ritkán fogadható el más jogok érvényesülése érdekében, minden kommunikációs jogot korlátozó törvényt megszorítóan kell értelmezni [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH, 1992, 167, 178.]. A fentiek alapján nem tartom megállapíthatónak az in malam partem visszaható hatályú szabályozás tilalmának a megsértését sem.

Budapest, 2010. április 26.

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András alkotmánybíró különvéleménye

Nem értek egyet azzal, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2009. CXX. törvény hatályba lépésétéről szóló 2010. évi XV. törvény 1. § (1) bekezdése és 208. §-a alkotmányellenes. Ezen állításom a következőkkel támasztom alá.

1. A többségi határozat érvelése szerint a kellő felkészülési idő hiánya és az ebből keletkező jogbizonytalanság miatt alkotmányellenes a Polgári Törvénykönyv első két könyvének a többit megelőzően, 2010. május 1-jével történő hatályba lépítése.

A kellő felkészülési idő biztosításának kívánalma az Alkotmánybíróság 1992. óta kialakított gyakorlata [25/1992. (IV. 30.) ABH 1992, 132.] a jogszabályok kihirdetése – tartalmuk ismertté válása – és hatálybalépése (alkalmazásának vagy teljesítésének kötelezettsége) között eltelt időt vizsgálja, abból a szempontból, hogy a jogkereső közönség és a jogalkalmazók megfelelően fel tudtak-e készülni a jogi változások követésére. Ez a követelmény a jogállami klauzulán alapul: a jog változásának egyik alkotmányos korlátja. A jog változásának persze más – a változáshoz kötött, tehát nem abszolút – alkotmányos korlátai is vannak. A kellő felkészülési idő követelményét az Alkotmánybíróság gyakorlata mind eddig nem választotta el elég világosan – és ebben a határozatban sem – a jogrendszer változásának más alkotmányos korlátaival.

A kellő felkészülési idő követelménye a jogrendszer változásával szemben támasztott alkotmányos követelmények leggyengébbike, éspedig azért, mert tartalomtól független (így formális) követelmény. Mindössze annyit kíván, hogy a jogváltozás ne legyen rajtaütésszerű, meglepő, és ezzel ne okozzon jogbizonytalanságot vagy túlzott nehézséget a jogrendszer működésében. Mint látható, a kellő felkészülési idő elsősorban jogpolitikai követelmény, mivel célszerűségi szempontok és gyakorlati feltételek, körülmények mérlegelésén múlik, mennyi idő szükséges valamely tervezett vagy

elfogadott jogrendszer-változtatás kellő idővel történő hatályba léptetéséhez. Ugyancsak döntően jogpolitikai – az előnyök és hátrányok felbecsülésén és értékelésén alapuló – döntés, hogy egy törvény hatályba léptetéséhez mennyire felkészült a jogalkalmazó szervezet (esetünkben döntően a bíróságok és a gyámhatóságok). E kérdések eldöntése nemcsak társadalmi tények és egyes szervezetek állapotának, erőforrásainak felbecsülésén alapul, hanem e tények értékelésén is. Az ilyesfajta jogpolitikai döntések a törvényhozó hatáskörébe és felelősségi körébe tartoznak. Alkotmányellenességet ezen az alapon csak – a francia közigazgatási jogból vett terminussal – a törvényhozó nyilvánvalóan téves mérlegelése (erreur manifeste d'appréciation) esetén lehetne megállapítani. Ilyenről, szerintem, itt nem lehet beszélni, hiszen a Polgári Törvénykönyv hosszú és fordulatokban nem szegény előkészítése alatt a kodifikáció folyamata a szakemberek és érdeklődő jogalkalmazók számára jól követhető volt – pl. az 1999 és 2008 között megjelent Polgári jogi kodifikáció című folyóiratban. A Polgári Törvénykönyv köztársasági elnök által visszaküldött és némely módosításokkal újra elfogadott szövege pedig 2009. november 20-án jelent meg a hivatalos lapban. A Törvénykönyv hatályba léptetésére ettől kezdve minden jogalkalmazónak módja volt felkészülni – olyannyira, hogy a felkészülést segítő kiadványok is megjelentek, felkészítő képzések indultak stb. Az is igaz, hogy az új Polgári Törvénykönyv egyes rendelkezéseiről, illetve bizonyos szakmai és koncepcionális kérdések körül komoly jogpolitikai viták voltak – de ezek eldöntése nem lehet az Alkotmánybíróság dolga.

A Polgári Törvénykönyv két részben való hatályba léptetése is ilyesfajta vitát váltott ki. Elfogadom, hogy jogpolitikai szempontból számos komoly érv hozható fel az egész törvénykönyv egyszerre történő hatályba léptetése mellett, de nem látom, milyen alkotmányjogi érvek szólnak az ettől eltérő törvényhozói döntés ellen. (A nagy törvénykönyvek fokozatos vagy területi hatályában részleges hatályba léptetése nem ritkaság: a Code civilt például annak idején harminchat törvény léptette fokozatosan hatályba, majd egy utolsó egységesítette a szövegét.) Annál is kevésbé látom ezt, mert több nagy jelentőségű, jogalkalmazók tízezeit és jogkeresők millióit érintő törvény (pl. a Ket. vagy éppen a társasági törvények) hatálybalépése hasonló módon történt, anélkül, hogy alkotmányjogi aggályokat vetett volna fel. A Polgári Törvénykönyv egyediségével kapcsolatos érvelést gyengíti, hogy az új Polgári Törvénykönyvben – lévén rekodifikáció – tartalmi újdonság (új tartalmú szabály) viszonylag kevés található, valamint az is, hogy a Polgári Törvénykönyv távol van attól, hogy a magánjogi viszonyok szabályozásának kizárólagos törvénye legyen.

A kellő felkészülési idő követelménye mást jelent a jogkereső közönség és mást a hivatásos jogalkalmazó számára. A jogkereső közönségnek nem nagyon van mit felkészülnie az új Polgári Törvénykönyvből, mint ahogyan valószínűleg a régít (vagyis a mait) sem ismeri – ezért a változások sem érhetik váratlanul. A jogi szakemberek – bírák, ügyészek, ügyvédek, közjegyzők, köztisztviselők – számára pedig a felkészülési idő a Ptk. két könyve alkalmazására nem mondható kevésnek, hiszen (mint fentebb említettem volt) az önképzés mellett számos más eszköz állt, illetve áll rendelkezésükre. A jogszabályok változásának követését számos adatbázis és jogi tartalomszolgáltató segíti, a jogászai szakma számára a törvényhozás változásainak követése pedig szakmai követelmény, éppúgy mint más hivatásokban a továbbképzés.

A fenti megfontolások alapján – és arra is tekintettel, hogy az Alkotmánybíróság mércéje eléggé hajlékony volt a kellő felkészülési idő megállapításában, ahogyan ezt a határozat be is mutatja – nem tudtam követni a többséget abban, hogy a törvényhozó nyilvánvalóan helytelenül mérlegelte volna volt az új Ptk. első két könyvének a törvény kihirdetését több mint öt hónappal követő, hatályba léptetéséhez szükséges „kellő időt”.

2. A többségi határozat azonban a Ptké. megsemmisítését nemcsak a kellő felkészülési idő szűkösségével, hanem azal is indokolja, hogy az új Ptk. első két könyve, amely május elsejével lépett volna hatályba, több fontos anyagi jogi változtatást vezetett volna be a személyek jogában, ami jogbizonytalansághoz vezetett volna. Ez természetesen elképzelhető, de elképzelhető az is, hogy a jogalkalmazók képesek lettek volna – például megfelelő átmeneti szabályok segítségével és önálló jogalkalmazással – a nehézségek áthidalására. Olyan nehézségekre, amelyek minden átfogó új törvény alkalmazásával kezdetben együtt járnak és valószínűleg az új Ptk. későbbi hatálybalépésével sem lesznek elkerülhetők. Alkotmányjogi érvek, különösen egy hatályba sem lépett törvény esetében, csak a nyilvánvaló és elkerülhetetlen, mintegy természeti csapásként bekövetkező jogalkalmazási nehézség lenne elfogadható, és én személy szerint ilyet nem tudtam felfedezni.

A kifejtettek felhívják a figyelmet arra, hogy a „kellő felkészülési idő” az Alkotmánybíróság gyakorlatában nem csak azt jelenti, amit fentebb vázoltam és amin a határozat alapul. A kellő felkészülési idő hiánya, mint említettem, formai alkotmányellenességi indok: nem a kellő felkészülési idő nélkül hatályba léptetett törvény (vagy más jogszabály) tartalmának alkotmányellenességén alapul. Ugyanaz a törvény több felkészülési idővel nem alkotmányellenes. Ez áll a Ptk.-re is, hiszen az új Ptk. 2011. január 1-i hatálybalépése a határozat szerint (változatlan tartalommal) nem alkotmányellenes.

Ugyanakkor az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata, amelyet a jelen határozat is követ, nem mindig választja el a kellő felkészülési idő követelményét más, a jogrendszer változásának alkotmányosságát szabályozó alkotmányos elvektől – mint a szerzett jogok védelme, a visszamenőleges jogalkotás (és -alkalmazás tilalma), valamint a megfelelő átmeneti szabályok megalkotásának hiánya –, amelyek önmagukban indokolhatják egyes jogi normák alkotmányellenességét.

Ezek közül bármelyik a Ptké. vagy egyes szabályai alkotmányellenességének megállapítására vezethetett volna – de egyik sem azonosítható a kellő felkészülési idő hiányával. Ha a polgári jogi szabályok változása egyes esetekben visszamenőleges jogalkotás lenne – amire per definitionem nem lehet felkészülni, így a kellő felkészülési idő érve elesik –, akkor alkotmányellenessége esetleg ezen az alapon megállapítható lett volna. Ugyanez áll a szerzett jogok védelmének (a visszamenőleges jogalkotás tilalmával szoros kapcsolatban álló) alkotmányos elvére is. De a felkészülési idő hossza itt sem játszhat szerepet.

A Ptké. (vagy egyes szabályai) alkotmányellenességének megállapítására vezethetett volna, ha a törvény nem tartalmaz az új és a régi szabályozás közötti eltérésekből fakadó időbeli jogszabály-összeütközéseket (vagy más nehézségeket) megfelelően rendező átmeneti szabályokat. Ha például az új Ptk. egyes, a korábbtól eltérő szabályait folyamatban lévő eljárásokban alkalmazni rendeli, ez esetenként jogbizonytalansághoz (joghézaghoz) vezethet – de ilyenkor elsősorban a bírói gyakorlat dolga a megoldás megtalálása. Ilyen érveléssel találkozunk a személyiségi jogok védelmének új szabályaival kapcsolatban. Ez azonban nem a kellő felkészülési idő kérdése, mert az átmeneti szabályok megalkotására (ha hiányuk valóban alkotmányellenességhez vezet) mindenképpen szükség van, bármennyi idő teljen is el a Ptké. kihirdetése és az új Ptk. hatálybalépése között. A korábbi személyiségi jogi normák ugyanis így is, úgy is az új Ptk. hatálybalépésig kötelezők maradnak. Ugyanakkor a tartalmilag sokban új cselekvőképességi és gondnoksági szabályok esetében a határozat, számomra nem meggyőzően, a kellő felkészülési idő hiányával érvel, miközben a Ptké. ezzel kapcsolatos átmeneti szabályai (különösen a 8. §) akár öt éves átmeneti időszakra is fenntartják a cselekvőképtelen gondnokolt korábbi Ptk. szerinti jogi helyzetét. Ebben az esetben nehéz elfogadni, hogy itt kevés lenne a felkészülési idő az érintettek számára. Az új és a régi szabályok között mindenképpen lesz különbség, és ez, ha a többségi határozat érvelése helyes, később is jogbizonytalanságot fog okozni. Ennek ellenére a többség felfogása szerint ugyanezek a szabályok fél évvel később már nem lesznek alkotmányellenesek, holott az egyik szabályozási rendszerből a másikba való átmenet akkor is ugyanolyan nehézségekkel járhat.

Budapest, 2010. április 26.

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Az Alkotmánybíróság

56/2010. (V. 5.) AB

határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 191. § (2) bekezdés második mondatának „az ügyész, illetőleg” szövegrésze alkotmányellenes, ezért azt a határozat közzétételének napjával megsemmisíti.

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 191. § (2) bekezdés második mondata a következő szöveggel marad hatályban: „Ha a gyanúsítottat megrovásban (Btk. 71. §) részesítették, a felettes ügyész a nyomozást megszüntető határozatot hatályon kívül helyezi.”

2. Az Alkotmánybíróság a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 35. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 197. § (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Indokolás

I.

Az indítványozó utólagos normakontroll keretében több büntetőjogszabály alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.

1. Az indítvány és annak kiegészítése szerint az Alkotmány 2. § (1) bekezdését, az alkotmányos büntetőjog elvei tekintetében a 8. § (1) és (2) bekezdését, továbbá az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből és 57. § (1) bekezdéséből levezetett tisztességes eljáráshoz való jogot, valamint az 57. § (3) bekezdésben biztosított védelemhez való jogot sérti a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 35. § (1) bekezdése.

Az indítványozó álláspontja szerint a Btk. támadott rendelkezése – amely rögzíti, hogy a büntethetőséget megszüntető elévülést félbeszakítja a büntető ügyekben eljáró hatóságoknak az elkövető ellen a bűncselekmény miatt foganasított büntetőeljárás cselekménye – az ismeretlen elkövető ellen elrendelt nyomozás esetében alkotmányellenes. A jogalkalmazók (nyomozó hatóság, ügyészség, bíróság) ugyanis nem csupán a bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható személy elleni hatósági fellépést, hanem már a bűncselekmény „egyszerű” gyanúja alapján az ismeretlen elkövető elleni büntetőeljárás megindítását is a büntethetőség elévülésének félbeszakadásaként értelmezik, ami alkotmányos alapjogok sérelmét okozza.

Az indítványozó szerint a következőket, 2004 óta megszilárdult jogértelmezés – az „élő jog” – arra vezethető vissza, hogy a Btk. 19–21. §-ában meghatározott és a törvény szövegében konzekvensen alkalmazott „elkövető” kifejezés, valamint a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényben (a továbbiakban: Be.) 43. §-ában definiált és a törvény egészében alkalmazott „terhelt” fogalom tartalmilag eltér egymástól. Megítélése szerint „sérti az Alkotmány jogállam-klauszáját, az alkotmányos büntetőjog elveit és garanciáit a Btk. 35. § (1) bekezdésének megfogalmazása, mivel a konkrét elkövető-fogalom »terhelt« helyett helytelenül az általános elkövető-fogalmat használja.” Ezáltal sérül a jogbiztonság, illetve a normavilágosság követelménye, a gyakorlatban kialakult értelmezés pedig a tisztességes eljáráshoz, valamint a védelemhez való jog sérelmére vezet. Az indítvány hivatkozik a 11/1992. (III. 5.) AB határozatnak az elévülés félbeszakadására és nyugvására vonatkozó megállapításaira (ABH 1992, 77, 90.).

2. Az indítványozó támadta a Be. 191. § (2) bekezdés második mondatának „az ügyész, illetőleg” szövegrészét, valamint a Be. 197. §-ának (2) bekezdését, mert sértik az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből következő normavilágosság és jogbiztonság követelményét, és az e miatt kialakult jogalkalmazói gyakorlat okán sérül az alkotmányos büntetőjog elvei tekintetében az Alkotmány 8. § (1) és (2) bekezdése, valamint az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog.

A sérelem lényege, hogy amennyiben az ügyész a nyomozást megszüntető határozatban a gyanúsítottat megrovásban (Btk. 71. §) részesíti, de ez ellen a gyanúsított panasszal él, úgy a büntetőeljárás folytatni kell, amennyiben a büntetőeljárás megszüntetésének nincs más oka. A büntetőeljárás folytatása ellen nincs jogorvoslati lehetőség. Ilyenkor tehát – az indítványozó véleménye szerint – nem érvényesül az érdemi jogorvoslathoz való jog, mivel a következőket ügyészi jogértelmezésnek megfelelően sem a megrovást alkalmazó ügyész, sem a felettes ügyész a panaszt érdemben nem bírálja el. A megrovást sérelmező panasz alapján az azt alkalmazó ügyész elrendeli a büntetőeljárás folytatását, a panaszt nem terjeszti fel a szervezeten belül magasabb fórumhoz. Ennek következtében nem történik meg a panasz másodfokú vizsgálata abban a kérdésben, hogy nincs-e más, a nyomozás megszüntetésére okot adó körülmény, pl. nem következett-e be már a büntethetőséget megszüntető elévülés.

Az indítványozó azt is sérelmezte, hogy amennyiben „a panaszt a felettes szerv a Be. 197. § (2) bekezdésére hivatkozva nem bírálja el – mondván, a vádemelés után a bíróság ügyis figyelembe veszi majd a terhelt védekezését –, akkor a jogorvoslati jogot a Be. 195. §-ával – és az Alkotmánnyal – ellentétes módon kiüresíti.” Álláspontjának indokolására a szabálysértési orízet elleni jogorvoslat hiányát vizsgáló 3/2007. (II. 13.) AB határozat megállapításait (ABH 2007, 107, 112–113.) idézte.

3. Az Alkotmánybíróság az ügyészi gyakorlattal kapcsolatos tájékoztatás végett megkereste a legfőbb ügyészt.

II.

Az indítvánnyal érintett jogszabályi rendelkezések:

1. Az Alkotmány rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„8. § (1) A Magyar Köztársaság elismeri az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait, ezek tiszteletben tartása és védelme az állam elsődleges kötelessége.

(2) A Magyar Köztársaságban az alapvető jogokra és kötelességekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, alapvető jog lényeges tartalmát azonban nem korlátozhatja.”

„57. § (1) A Magyar Köztársaságban a bíróság előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.

(...)

(3) A büntetőeljárás alá vont személyeket az eljárás minden szakaszában megilleti a védelem joga. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.

(...)

(5) A Magyar Köztársaságban a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslással élhet az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslati jogot – a jogviták ésszerű időn belüli elbírálásának érdekében, azzal arányosan – a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény korlátozhatja.”

2. A Btk. rendelkezése:

„19. § Elkövetők a tettes, a közvetett tettes és a tártettes (tettesek), valamint a felbújtó és a bűnsegéd (részesek).”

„35. § (1) Az elévülést félbeszakítja a büntető ügyekben eljáró hatóságoknak az elkövető ellen a bűncselekmény miatt foganatosított büntetőeljárás cselekménye. A félbeszakítás napján az elévülés határideje ismét elkezdődik.”

„71. § (1) Megrovásban kell részesíteni azt, akinek a cselekménye az elbíráláskor már nem veszélyes, vagy oly cselekmény fokban veszélyes a társadalomra, hogy a törvény szerint alkalmazható legkisebb büntetés kiszabása, vagy más intézkedés – ide nem értve az elkobzást és a vagyonelkobzást – alkalmazása is szükséges.

(2) A megrovással a hatóság a rosszallását fejezi ki, és az elkövetőt felhívja, hogy a jövőben tartózkodjék bűncselekmény elkövetésétől.”

3. A Be. rendelkezései:

„43. § (1) A terhelt az, akivel szemben büntetőeljárást folytatnak. A terhelt a nyomozás során gyanúsított, a bírósági eljárásban vádlott, a büntetés jogerős kiszabása, illetve a megrovás, próbára bocsátás vagy javítóintézeti nevelés jogerős alkalmazása után elítélt.”

„191. § (1) A nyomozás megszüntetése – ha e törvény kivételt nem tesz – nem akadályozza annak, hogy ugyanabban az ügyben utóbb az eljárást folytassák.

(2) A nyomozás folytatását az ügyész, ha pedig a nyomozást az ügyész szüntette meg, a felettes ügyész határozattal rendeli el. Ha a gyanúsítottat megrovásban (Btk. 71. §) részesítették, az ügyész, illetőleg a felettes ügyész a nyomozást megszüntető határozatot hatályon kívül helyezi. A nyomozás folytatásáról szóló határozat ellen nincs helye panasznak.”

„195. § (1) Akire nézve az ügyész vagy a nyomozó hatóság határozata rendelkezést tartalmaz – ha e törvény kivételt nem tesz –, a határozat ellen a közléstől számított nyolc napon belül panasszal élhet.

(...)

(4) Ha a határozatot hozó a panasznak három napon belül nem ad helyet, köteles azt haladéktalanul felterjeszteni az elbírálásra jogosulthoz. Az ügyész határozata elleni panaszt a felettes ügyész, a nyomozó hatóság határozata elleni panaszt az ügyész a hozzá érkezésétől számított tizenöt, megszüntető határozat esetén harminc napon belül határozattal bírálja el.”

„197. § (2) A büntetőeljárást folytatni kell, ha a gyanúsított a nyomozást megszüntető határozat ellen benyújtott panaszában a megrovás alkalmazását sérelmezi, és a büntetőeljárás megszüntetésének más oka nincs. Erre a gyanúsítottat a határozatban figyelmeztetni kell.”

III.

Az indítvány részben megalapozott.

1. Az indítványozó mind a Btk., mind pedig a Be. rendelkezéseit azért tekintette a jogbiztonság és a normavilágosság követelményét sértőnek, mert értelmezésük következtében a nyomozó hatóság, az ügyészség és a bíróság olyan gyakorlatot alakított ki, amely alkotmányos alapjogokat sért. Az indítvány nem csupán a jogértelmezés alkotmányosságát, hanem dogmatikai helyességét is vitatta. Ez utóbbi tekintetében az Alkotmánybíróság nem nyilvánított véleményt.

Az Alkotmánybíróság már az 57/1991. (XI. 8.) AB határozatban megállapította: az Alkotmánybíróságnak csak az Alkotmány rendelkezései tekintetében van értelmezési hatásköre. Önálló törvényértelmezési hatáskör hiányában az alkotmányossági vizsgálat nem irányulhat önmagában a normaszöveg lehetséges különböző értelmének és tartalmának a megállapítására, hanem azt az Alkotmánybíróság csak a hatáskörébe tartozó kérdés vizsgálatával összefü-

gésben végezheti el. Amennyiben a bírói gyakorlat és az általánosan elfogadott jogértelmezés a normaszöveget – a lehetséges több értelme közül – egységesen csak egy bizonyos, meghatározott értelemben alkalmazza, az Alkotmánybíróságnak a normaszöveget ezzel az értelemmel és tartalommal kell az alkotmányosság szempontjából vizsgálnia. Ha ugyanis ez – a gyakorlatban érvényesülő normatartalom – megállapítható, az alkotmányossági vizsgálatnak abból a tényből kell kiindulnia, hogy a jogszabály tartalma és értelme az, amit annak az állandó és egységes jogalkalmazási gyakorlat tulajdonít. Amennyiben valamely jogszabály több lehetséges értelme közül a jogalkalmazási gyakorlatban csak egyféle tartalommal realizálódik, akkor csak ez a normatartalom szolgálhat az alkotmányossági vizsgálat alapjául is. Ellenkező esetben ugyanis az Alkotmánybíróság az eljárása során a hatáskörébe nem tartozó önálló jogszabály-értelmezést végezne, és éppen azzal lépné túl hatáskörét, hogy ennek során a jogszabálynak a bírói gyakorlat által történt értelmezése helyességét vitatná. Ha pedig az adott jogszabály-értelmezés a Legfelsőbb Bíróság iránymutató döntésén alapszik, a Legfelsőbb Bíróság értelmezésétől eltérő normatartalom megállapítása a Legfelsőbb Bíróság hatáskörét sértené. (ABH 1991, 272, 276–277.)

Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben sem bocsátkozott a jogalkalmazási gyakorlat helyességének, megalapozottságának vizsgálatába, hanem a támadott jogszabályi rendelkezések alkotmányosságát a jogalkalmazási gyakorlat által e jogszabályoknak tulajdonított tartalom alapján ítélte meg.

2. Az Alkotmánybíróság a Btk. 35. § (1) bekezdésének alkotmányosságát már vizsgálta, ezért elsőként abban kellett állást foglalni, hogy az indítvány nem ítélt dolog vizsgálatára irányul-e.

A 100/E/2000. AB határozatban (ABH 2006, 1270.) az ügy indítványozója azt sérelmezte, hogy a büntethetőség elévülését csak hatósági cselekmény szakítja meg, a sértett jogérvényesítő cselekedetei ilyen hatással nem rendelkeznek. A mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenes helyzetet – többek között – az Alkotmány 8. § (1) bekezdésébe, és a tisztességes eljáráshoz való jog tekintetében az 57. § (1) bekezdésébe ütközőnek tartotta. Az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította (ABH 2006, 1270, 1272, 1279.).

A 23/D/2007. AB határozattal lezárt ügyben az indítványozó az Alkotmány 2. § (1) bekezdés alapján támadta a Btk. 35. § (1) bekezdését, mivel nem juttatja egyértelműen kifejezésre, hogy csak az ugyanazon bűncselekmény miatt fogantosított hatósági büntetőeljárás cselekménynek van elévülést félbeszakító hatása. Az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította (ABH 2008, 2620, 2621, 2625.).

A jelen ügyben – bár azonos jogszabályi és részben azonos alkotmányi rendelkezésekről van szó – nem áll fenn az ítélt dolog esete. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az indítványban felvetett kérdés akkor res iudicata, ha az újabb indítványt ugyanazon jogszabályi rendelkezésre vonatkozóan azonos okból vagy összefüggésben terjesztik elő. Az érdemi döntéssel elbírált ügyben hozott határozat ugyanis az Alkotmánybíróságot is köti. (1620/B/1991. AB végzés, ABH 1991, 972, 973.) Mivel az indítványozó a Btk. 35. § (1) bekezdését az elbírált indítványoktól teljesen eltérő okból támadta, az érdemi vizsgálatnak nem volt akadály.

2.1. A Btk. 35. § (1) bekezdését a joggyakorlat úgy értelmezi, hogy a bűncselekmény miatti büntethetőség elévülését félbeszakítja a bűncselekmény gyanúja miatt ismeretlen elkövető ellen elrendelt nyomozás (BH 2007. 363, BH 2008. 204). Az elévülés félbeszakításának joghatása abban áll, hogy az elévülési idő addig eltelt részét figyelmen kívül kell hagyni, és az elévülési idő újra kezdődik.

2.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott rendelkezés nem sérti a jogbiztonság és a normavilágosság követelményét.

A jogállam alapvető, nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság, ami az állam – és elsősorban a jogalkotó – köteletségévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára [9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 65.]. A jogbiztonság megköveteli, hogy a jogszabály szövege értelmes és világos, a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzon [26/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 135, 142.]. Nem állapítható meg az Alkotmány 2. § (1) bekezdése szerinti jogállamiság és annak részét képező jogbiztonság sérelme pusztán amiatt, hogy az adott normaszöveg a jogalkalmazás során értelmezésre szorul: a jogbiztonság elvéből nem következik a jogalkotónak olyan kötelezettsége, hogy minden fogalmat minden jogszabályban külön meghatározzon [71/2002. (XII. 27.) AB határozat, ABH 2002, 417.]. A normavilágosság sérelme miatt az alkotmányellenesség akkor állapítható meg, ha a szabályozás a jogalkalmazó számára értelmezhetetlen, vagy eltérő értelmezésre ad módot, és ennek következtében a norma hatását tekintve kiszámíthatatlan, előre nem látható helyzetet teremt a címzettek számára, illetőleg a normaszöveg túl általános megfogalmazása miatt teret enged a szubjektív, önkényes jogalkalmazásnak. [Pl. 1160/B/1992. AB határozat, ABH 1993, 607, 608.; 10/2003. (IV. 3.) AB határozat, ABH 2003, 130, 135–136.; 1063/B/1996. AB határozat, ABH 2005, 722, 725–726.; 381/B/1998. AB határozat, ABH 2005, 766, 769.] A 47/2003. (X. 27.) AB határozat rámutatott: az Alkotmánybíróság mindig is nagy jelentőséget tulajdonított annak, hogy az általa vizsgált kérdés megválaszolásához

rendelkezésre áll-e olyan kialakult bírói gyakorlat, amely – határozata meghozatala során – a jogalkalmazót a jogbiztonság érvényesüléséhez elengedhetetlenül szükséges mértékben segíti (ABH 2003, 525, 535.).

A Btk. 35. § (1) bekezdését a bíróságok, köztük a Legfelsőbb Bíróság, konzekvensen, a nyomozó hatóság és az ügyészség számára is irányadó módon értelmezik. A normaszöveg és annak értelmezett tartalma tehát nem vet fel az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével összefüggő alkotmányossági kérdéseket.

2.3. Az indítványozó álláspontja szerint a Btk. 35. § (1) bekezdés joggyakorlatban alkalmazott értelmezésének következménye, hogy az ismeretlen elkövető elleni nyomozás elrendelésével a nyomozó hatóság magához vonja az elévülés idejének meghatározását, ezzel sérül az Alkotmány 8. § (1) és (2) bekezdése. Hivatkozott a 42/1993. (VI. 30.) AB határozatra, amelyben az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy az alkotmányos büntetőjog szempontjából az Alkotmány 8. § (1) és (2) bekezdése az az alaprendelkezés, amely a jogállamiság normatív tartalmán túl védi az egyént a büntetőjogi eszközöknek az állam általi önkényes felhasználása ellen (ABH 1993, 300, 304.).

Az Alkotmánybíróság megállapította: a Btk. 35. § (1) bekezdésének az elévülés félbeszakadását szabályozó rendelkezése nincs alkotmányosan értékelhető összefüggésben az Alkotmány 8. § (1) bekezdésével, amely az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogainak állami elismeréséről szól, az állam számára azok tiszteletben tartását és védelmét írja elő.

Az Alkotmány 8. § (2) bekezdése az alapvető jogok törvényi szintű szabályozását írja elő azzal, hogy az alapvető jog lényeges tartalma nem korlátozható. Az Alkotmánybíróság a 11/1992. (III. 5.) AB határozat rendelkező részében kifejtette: az alkotmányos büntetőjognak az elévülés szabályait érintő követelménye, hogy a bűncselekmények büntethetőségének elévülésére – beleértve az elévülés félbeszakítását és nyugvását is – az elkövetéskor hatályos törvényt kell alkalmazni, kivéve, ha az elévülés időszakában az elkövetőre nézve kedvezőbb szabályok léptek hatályba (ABH 1992, 77.).

A határozat ugyan az igazságtételi törekvések alkotmányossági kérdéseivel összefüggésben vizsgálta az elévülés intézményét, megállapításai azonban a jelen ügyben is irányadók. Az AB határozat megállapította: „Nincs (...) az elkövetőnek alanyi joga arra, hogy büntethetősége a rendes időn belül biztosan elévüljön, nem számíthat joggal arra, hogy ez alatt nem foganatosítanak ellene semmilyen büntetőeljárási cselekményt. Neki csak arra van joga, hogy ha a törvényesen számított idő eltelt, ne üldözzék tovább, és ne büntethessék meg. Az elévülési idő tényleges hossza tehát nem garantált, a törvény a rendes elévülési idővel csupán a minimumot határozza meg.” (ABH 1992, 77, 90.)

A 41/1993. (VI. 30.) AB határozat megerősítette, hogy a törvényalkotó viszonylag nagy szabadsággal rendelkezik az elévülés feltételeinek meghatározásában. Az elévülés jogi tények kérdése, jogszabálynak kell a természetes tény – az idő folyását – jogi hatással járó tényné változtatni. Ezt fejezik ki az elévülés kezdetére, félbeszakadására, nyugvására vonatkozó jogi rendelkezések, amelyek eredményeként az elévülés bekövetkezésének természetes időtartama hosszabb lehet, mint az elévülés jogi időtartama. A természetes és a jogi időmúlás eltérésének lehetséges eseteit azonban jogszabályban és előre kell rögzíteni. (ABH 1993, 292, 295.)

Mindezen tételek alapján vizsgálva az elévülés félbeszakadásának a Btk. 35. § (1) bekezdésében meghatározott szabályát, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alkotmány 8. § (2) bekezdésének sérelme nem merül fel.

2.4. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Btk. 35. § (1) bekezdése – annak jogalkalmazói értelmezése az ismeretlen elkövető elleni nyomozás-elrendelés félbeszakító hatásáról – nincs alkotmányosan értékelhető összefüggésben a terheltnek a tisztességes eljáráshoz és a védelemhez való jogával.

Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a jogállami büntetőeljárásnak korlátozhatatlan minősége az eljárás tisztességes volta, amelynek lényeges eleme a terhelt védelemhez való jogának érvényesülése. A tisztességes eljáráshoz való jog az Alkotmányban explicit módon nem nevesített, de az alkotmánybírói gyakorlatban az 57. § (1) bekezdésébe foglalt független és pártatlan bírósághoz való jog, illetve a 2. § (1) bekezdéséből eredő eljárási garanciák védelmének egymásra vonatkoztatásából tartalmilag levezetett alkotmányos alapjog (315/E/2003. AB határozat, ABH 2003, 1590, 1594.), amely komplex védelmet nyújt a terhelt számára [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 256.].

A tisztességes eljáráshoz és a védelemhez való jog a büntetőjogi felelősség megállapítása folyamatának, a büntetőeljárásnak alkotmányos garanciái. Az elévülés intézménye az időmúlás büntethetőséget megszüntető hatásának elismerését, az állam büntető igényének elenyészését jelenti. Az elévülés félbeszakítására alkalmas hatósági cselekmények ugyan a büntetőeljárás meghatározott mozzanatait, azonban ezek törvényi meghatározására nem vonatkoztathatók az Alkotmány 57. § (1) bekezdéséből és (3) bekezdéséből levezethető alkotmányi követelmények.

A 11/1992. (III. 5.) AB határozatban az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy amíg az elévülési idő folyik, az elévülés elsősorban a bűnüldöző hatóságnak szól, és annak kezében van: a törvény szerint a hatóság félbeszakítással újból megindíthatja a teljes idő folyását, anélkül, hogy az elkövetőnek tudnia kellene erről. A rendes elévülési idő tehát csupán arra az esetre szól, ha közben az elkövető ellen semmilyen büntetőeljárási cselekmény nem történne. Ez azonban nyilván kivételes eset, a jogrend működési hibája. Nincs tehát az elkövetőnek alanyi joga arra, hogy büntethetősége a rendes időn belül biztosan elévüljön, nem számíthat joggal arra, hogy ez alatt nem foganatosítanak ellene semmilyen büntetőeljárási cselekményt. (ABH 1992, 77, 90.)

A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Btk. 35. § (1) bekezdése nem sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdését, 8. §-ának (1) és (2) bekezdését, valamint 57. § (1) és (3) bekezdését. Ezért a rendelkezés alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.

3. Az indítványozó szerint a Be. 191. § (2) bekezdése második mondatának helytelen – jogalkotási hibán alapuló – megfogalmazása, illetve közvetlenül ennek eredményeként a 197. § (2) bekezdése nem csak bizonytalanságuk, homályosságuk folytán sértik a jogbiztonság elvét, hanem a büntetőeljárás alá vont személyek jogorvoslathoz való jogának korlátozására is lehetőséget adnak.

3.1. Az Alkotmánybíróság nem talált bizonyítékot az indítványozó állítása szerinti, a Legfőbb Ügyészség iránymutatásán (utasítások, körlevelek, főosztályvezető ügyészi iránymutatások és állásfoglalások) alapuló alkotmányellenes ügyészi gyakorlatra. Ennek hiányát, pontosabban az ügyészi jogértelmezés és gyakorlat törvényességét a legfőbb ügyész az Alkotmánybíróság tájékoztatást kérő megkeresésére megerősítette, nem elhallgatva azt sem, hogy az indítványozó konkrét ügyében valóban megtörtént a 191. § (2) bekezdésének téves értelmezése.

Az Alkotmánybíróság is észlelte, hogy a Be. 191. § (2) bekezdés második mondata – jogalkotási hiba következtében – nem csupán a felettes ügyészt, hanem az ügyészt is feljogosítja a megrovást tartalmazó nyomozást megszüntető határozat hatályon kívül helyezésére.

A büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. törvényben (a továbbiakban: 1973. évi Be.) a nyomozó hatóság is megszüntethette a nyomozást megrovás alkalmazása mellett. Ennek felelt meg a törvény 141. § (2) bekezdés második mondata a nyomozás folytatása körében: „Ha a gyanúsítottat megrovásban részesítették (Btk. 71. §), az ügyész, illetőleg a felettes ügyész a nyomozást megszüntető határozatot hatályon kívül helyezi.” A jogalkotó a Be.-nek a 2002. évi I. törvény 120. § (1) bekezdésében történt kiegészítésekor szó szerint beépítette ezt a rendelkezést, holott a Be. – szemben a korábbi törvénnyel – már nem teszi lehetővé, hogy a nyomozó hatóság megrovást alkalmazzon, ilyen határozat meghozatalára csak az ügyész, így a határozat felülvizsgálatára csak a felettes ügyész jogosult.

Az indítványban támadott szabály tehát – a jogalkotási hiba következtében – megenged olyan értelmezést, hogy a megrovás miatt benyújtott panasz esetén a megrovást alkalmazó ügyész, a panasz felettes ügyészhez történő felterjesztése nélkül, a határozatot hatályon kívül helyezze, és így folytassa a büntetőeljárást. Ilyen értelmezés eredményeképp pedig sérelmet szenved az érdemi jogorvoslathoz való jog, mivel nem történik meg a panasz kétfokú elbírálása.

Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította: a Be. 191. § (2) bekezdése második mondatában „az ügyész, illetőleg” szövegrésze sérti a jogbiztonság követelményét.

3.2. Az Alkotmánybíróság kidolgozta és alkalmazza az alkotmányos követelmény meghatározásának gyakorlatát, aminek alap gondolata, hogy lehetőleg kímélje a hatályos jogot. A 38/1993. (VI. 11.) AB határozatban megállapította: „A jogszabály hiányosságának vagy homályosságának alkotmányos következményei többféleképpen is levonhatók. Megsemmisíthető vagy hatályban tartható a vizsgált jogszabály attól függően, hogy annak technikai hiányossága valamely alapjog súlyos sérelmét, vagy a súlyos sérelem veszélyét okozza-e. Ezek a mindent vagy semmit jogkövetkezmények a szorosan vett alkotmány- és normaértelmezésen kívüli, megítéléstől függő és gyakorlati szempont alapján dőlnek el.

(...)

Ha (...) az Alkotmánybíróság a vizsgált jogszabály alkotmányos értelmezéseinek körét határozza meg a normával szembeni alkotmányos követelmények megállapításával, akkor hatályban tartja azt a jogszabályi rendelkezést, amely nem feltétlenül alkotmányellenes; s a normakontroll eredményének következményeit úgy vonja le, hogy nem lép túl az alkotmányossági vizsgálatnak szükségképpen részét képező megállapításokon.” (ABH 1993, 256, 267.)

A jelen ügyben is felmerült az alkotmányos követelmény megállapításának lehetősége, ugyanis a megrovást tartalmazó nyomozást megszüntető határozattal kapcsolatos speciális szabályokat – azaz a Be. 191. § (2) bekezdésének második mondatát és a 197. § (2) bekezdést – együtt alkalmazva a jogorvoslathoz való jog általános szabályokkal, különösen pedig a 195. § (4) bekezdéssel, megállapítható, hogy a törvény valójában nem engedi meg a jogorvoslati jog kiürítését. Ezt erősíti a Be. 3. § (3) bekezdése is, amely szerint, ha a törvény kivételt nem tesz, az ügyész határozatai ellen jogorvoslatnak van helye. A Be. nem zárja ki a megrovást tartalmazó nyomozást megszüntető határozat elleni jogorvoslatot, így a panaszt a jogorvoslathoz való jog általános szabályok szerint kell elbírálni.

Az Alkotmánybíróság mégis úgy ítélte meg, hogy a hibás jogalkotás eredményeként született jogszabályszoveg esetében nem elegendő az alkotmányos követelmény megfogalmazása, annak ellenére, hogy a szöveghiba jogértelmezéssel kiküszöbölhető, és erre az ügyészek számára megfelelő iránymutatás is létezik. A normaszöveg ugyanis olyan jogkörrel ruházta fel az első fokon eljáró ügyészt, amellyel valójában nem rendelkezik.

Ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Be. 191. § (2) bekezdés második mondat „az ügyész, illetőleg” szövegrésze az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből következő követelmények sérelme miatt alkotmányellenes, és azt azonnali hatállyal megsemmisítette. A részbeni megsemmisítés miatt megállapította az ezt követően hatályban maradó szöveget.

3.3. A Be. 197. § (2) bekezdést a jogorvoslathoz való jog szempontjából önállóan is vizsgálva, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott rendelkezés és az Alkotmány 57. § (5) bekezdése között nincs alkotmányjogilag értékelhető összefüggés.

3.3.1. Amint azt az indítványban hivatkozott 3/2007. (II. 13.) AB határozat összefoglalja, „[a]z Alkotmánybíróság értelmezésében az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely mindenkit megillet, akinek jogát, vagy jogos érdekét a bírói, államigazgatási vagy más hatósági döntés érinti. A jogorvoslathoz való jog tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági döntésekre terjed ki. A jogorvoslathoz való jog tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetősége. A jogorvoslathoz való jog törvényben meghatározottak szerint gyakorolható, ezért az egyes eljárásokban eltérő szabályozás lehetséges. A jogorvoslathoz való jogot kizárólag a jogviták ésszerű időn belüli elbírálásának érdekében és azzal arányosan korlátozhatja – minősített többséggel – a törvényhozó [5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31.; 1437/B/1990. AB határozat, ABH 1992, 453, 454.; 513/B/1994. AB határozat, ABH 1994, 731, 733–734.; 22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108, 109–110.; 23/1998. (VI. 9.) AB határozat, ABH 1998, 182, 186.; 24/1999. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1999, 237, 243–246.; 29/1999. (X. 6.) AB határozat, ABH 1999, 294, 297–298.]. Minden jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát [23/1998. (VI. 9.) AB határozat, ABH 1998, 182, 186.].” (ABH 2007, 107, 111–112.)

3.3.2. A Be. 197. § (2) bekezdése egyáltalán nem korlátozza, és nem is „üresíti ki” a jogorvoslathoz való jogot, csupán a jogorvoslatot elbíráló felettes ügyész döntési jogkörét korlátozza, illetve azt akadályozza meg, hogy a megpanaszolt határozat a bírósági eljárást megelőzően „jogerőre” emelkedjen és végrehajtható legyen.

A megrovást tartalmazó nyomozást megszüntető határozat elleni jogorvoslatot a Be. 195. §-a korlátozás nélkül biztosítja, tehát a nyomozást megszüntető határozatot – az indítványozó állításával ellentétben – a felettes ügyész érdemben bírálja el. Amennyiben a felettes ügyész nem ért egyet az első fokon eljáró ügyész döntésével, mert álláspontja szerint hiányoznak a megrovás alkalmazásának a Btk. 71. §-ában meghatározott feltételei, vagy a nyomozás megszüntetésének egyéb feltételeinek [Be. 190. § (1) bekezdés a)–h) pont] meglétét állapítja meg, úgy a Be. 191. § (2) bekezdése alapján a megrovást alkalmazó nyomozást megszüntető határozatot hatályon kívül helyezi. A panasz elbírálásának következménye ezekben az esetekben a nyomozás más jogcímen való megszüntetése vagy a büntetőeljárás folytatása. Ez utóbbi még nem jelent feltétlenül vádemelést, mert elvileg még sor kerülhet közvetítői eljárásra (Be. 221/A. §) vagy a vádemelés elhalasztására (Be. 222. §).

Amennyiben a felettes ügyész egyetért az első fokon eljáró ügyész döntésével, a gyanúsított panasza valóban a nyomozást megszüntető határozat hatályon kívül helyezéséhez és vádemeléshez, azaz az ügy bíróság elé viteléhez vezet. Ez azonban már meghaladja a jogorvoslathoz való jog hatókörét. A megrovás büntetőjogi szankció alkalmazása a bírósági eljárást megelőző eljárási szakaszban, így a támadott rendelkezés nem az Alkotmány 57. § (5) bekezdésével, hanem az Alkotmánynak a vád bíróság általi elbírálásához való jogot biztosító 57. § (1) bekezdésével és a bíróság igazságszolgáltatási monopóliumát meghatározó 50. § (1) bekezdésével függ össze.

Erre tekintettel az Alkotmánybíróság a Be. 197. § (2) bekezdés alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványi részt elutasította.

A határozat közlésének elrendelése az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 41. §-án alapul.

Budapest, 2010. május 4.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 583/B/2007.

UTASÍTÁSOK

A legfőbb ügyész

5/2010. (ÜK. 5.) LÜ

utasítása

az ügyészi szervezetben adományozható elismerésekről szóló
3/1992. Legf. Ü. utasítás módosításáról

A Magyar Köztársaság ügyészségéről szóló 1972. évi V. törvény 19. §-ának (6) bekezdésében és a Magyar Köztársaság kitüntetéseiéről szóló 1991. évi XXXI. törvény 7. §-a (1) bekezdésének a) pontjában foglalt felhatalmazás alapján – az ügyészségi munkavállalói érdekképviselői szervezetek és az Ügyészségi Alkalmazottak Országos Tanácsa véleményének figyelembevételével – a következő utasítást adom ki:

1. §

Az ügyészi szervezetben adományozható elismerésekről szóló 3/1992. Legf. Ü. utasítás (a továbbiakban: Ut.) 2. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a jelenlegi (2) bekezdés számozása (3) bekezdésre változik:

„(2) Az ügyészi szervezettel való kiemelkedő, eredményes együttműködés elismeréséül a legfőbb ügyész „Együttműködésért” Emlékérmét alapít.”

2. §

Az Ut. a következő 5/B. §-sal és az azt megelőző címmel egészül ki:

„EGYÜTTMŰKÖDÉSÉRT Emlékérem

5/B. § (1) Az Együttműködésért Emlékérem az ügyészi szervezettel való együttműködés során nyújtott kiemelkedő teljesítményért, esetenként adományozható elismerés.

(2) Az Együttműködésért Emlékéremből évente legfeljebb három adományozható.

(3) Az elismerésben részesülő érmet és az adományozást igazoló okiratot kap.

(4) Az érmet bronzból készült, kör alakú. Átmérője 100 mm. Az érmet első oldalán három paragrafus jel kapcsolódik össze, körben „Pro Cooperatione – Együttműködésért” felirattal, hátoldalán, középen „A legfőbb ügyésztől”, körben „Ab Accusatore Supremo Rei Publicae Hungaricae” felirattal. Az érmet Kiss György szobrászművész alkotása, díszdobozban van elhelyezve.”

3. §

(1) Az Ut. 7. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az utasítás 2. §-a (1) bekezdésének a)–c) pontjában, továbbá a (2) bekezdésében meghatározott elismerések adományozásának időpontja általában június 10.”

(2) Az Ut. 7. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Az utasítás 2. §-a (1) bekezdésének a)–c) pontjában és a (2)–(3) bekezdésében meghatározott elismeréseket a Hivatalos Értesítőben és az Ügyészségi Közlönyben közzé kell tenni.”

4. §

Az Ut. 8. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az ügyészi szervezet érdekében kifejtett tevékenységért adományozásra kerülő – a 2. § (1) bekezdésének c) pontja, valamint a (3) bekezdése szerinti – elismerésekre az adományozás okául szolgáló eseményt megelőző harmincadik napig lehet előterjesztést tenni.”

5. §

- (1) Ez az utasítás 2010. június 1-jén lép hatályba, egyidejűleg az Ut. 10. §-ának (2) bekezdése hatályát veszti.
(2) Ez az utasítás a hatálybalépését követő napon hatályát veszti.

Dr. Kovács Tamás s. k.,
legfőbb ügyész

SZEMÉLYI HÍREK

Kinevezések

A legfőbb ügyész kinevezte

dr. Pabis György Borsod-Abaúj-Zemplén megyei főügyészségi csoportvezető ügyészt,
dr. Szabó Mária Borsod-Abaúj-Zemplén megyei főügyészségi ügyészt szolgálati helyükön osztályvezető ügyésszé,
dr. Zimányi László József mosonmagyaróvári városi vezetőhelyettes ügyészt szolgálati helyén vezető ügyésszé,
dr. Mózes Attila András alezredest a Debreceni Katonai Ügyészséghez katonai ügyésszé,
dr. Fekete Rékát a Budapesti Törvényességi Felügyeleti Ügyészséghez,
dr. Horváth Elvirát a Szolnoki Városi Ügyészséghez ügyésszé;
Lisznyainé dr. Maroda Mónika Tímea debreceni,
Pálfiné dr. Halász Orsolya mosonmagyaróvári városi ügyészségi fogalmazókat szolgálati helyükön ügyészségi titkárrá.

Áthelyezések

A legfőbb ügyész áthelyezte

dr. Kállai Andrea Ilona debreceni városi ügyészségi ügyészt a Budaörsi Városi Ügyészséghez,
dr. Orosz Anikó budapesti XI. és XXII. kerületi ügyészségi ügyészt a Fővárosi Főügyészséghez,
dr. Lőrincz Andrea kiskvárdai városi ügyészségi titkárt a Debreceni Városi Ügyészséghez.
dr. Pál György csongrádi városi ügyészségi fogalmazót a Kecskeméti Városi Ügyészséghez.

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei főügyész áthelyezte

Bogyayné dr. Kovács Anna tiszaujvárosi városi ügyészségi ügyészt a Miskolci Városi Ügyészséghez.

A Heves megyei főügyész áthelyezte

dr. Bárdos Tibor gyöngyösi városi ügyészségi ügyészt az Egri Városi Ügyészséghez.

Kinevezés módosítása

A legfőbb ügyész

dr. Nováki Miklós budapesti VI. és VII. kerületi ügyészségi csoportvezető ügyész kinevezését akként módosította, hogy budapesti kerületi ügyészségen – változó szolgálati helyen – ügyészi munkakört lát el.

Szolgálati viszony megszűnések

Szolgálati viszonya megszűnik

Dévényiné dr. Bertók Katalin Valéria nyíregyházi városi vezetőhelyettes ügyésznek 2010. július 31. napjával,

dr. Harashti János Békés megyei főügyészségi ügyésznek 2010. augusztus 31. napjával,

dr. Szabóné dr. Szűcs Erzsébet főügyészségi tanácsos, Budapesti V. és XIII. Kerületi Ügyészségen szolgálatot teljesítő főügyészségi ügyésznek 2010. december 31. napjával.

Halálozások

Dr. Szalai István címzetes fellebbviteli főügyészségi ügyész, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei főügyészhelyettes életének 70. évében 2010. április 26. napján elhunyt.

Dr. Ivicsics Gyula ny. legfőbb ügyészségi ügyész 2010. április 29. napján, életének 95. évében elhunyt.

Az ügyészi szervezet mindkettőjüket saját halottjaként temettette el.

Igazolványok érvénytelenítése

Dr. Jelenszky Márton szigetvári városi ügyészségi vezető ügyész eltulajdonított 012988,

dr. Orosz Anikó fővárosi főügyészségi ügyész elveszített 012377,

Fodor Attiláné ny. fővárosi főügyészségi tisztviselő 100137, valamint

Gazdagné Török Judit ny. Veszprém megyei főügyészségi tisztviselő 100498 sorszámu szolgálati igazolványát a Legfőbb Ügyészség Személyügyi, Továbbképzési és Igazgatási Főosztálya érvénytelenítette.

KÖZLEMÉNYEK

Pályázati felhívás ügyészi állások betöltésére

A legfőbb ügyész az ügyészségi szolgálati viszonyról és az ügyészségi adatkezelésről szóló 1994. évi LXXX. törvény (Üsztv.) 14/C. §-ának (1) bekezdése és 16. §-ának (4) bekezdése alapján

pályázatot hirdet

- a Fővárosi Főügyészség Közigazgatási Jogi Osztályára főügyészségi csoportvezető ügyészi,
- a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészség Közigazgatási Jogi és Magánjogi Osztálya Magánjogi Csoportjába főügyészségi csoportvezető ügyészi,
- a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészség Közigazgatási Jogi és Magánjogi Osztálya Közigazgatási Jogi Csoportjába – 2010. november 1. napjától betölthető – főügyészségi csoportvezető ügyészi,
- a Budapesti Törvényességi Felügyeleti Ügyészségre három ügyészi,
- a Vásárosnaményi Városi Ügyészségre büntetőjogi szakági ügyészi és
- a Debreceni Városi Ügyészségre büntetőjogi szakági ügyészi állás betöltésére.

Az ügyész kinevezésének általános feltételeit az Üsztv. 14–14/C. §-ai állapítják meg.

– A Fővárosi Főügyészség főügyészségi csoportvezető ügyészi álláshelyére határozatlan időre kinevezett ügyészek pályázhatnak. A kinevezés további feltétele, hogy a pályázó közigazgatási jogi szakterületen szerzett legalább hároméves ügyészi gyakorlattal rendelkezzen.

– A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészség Közigazgatási Jogi és Magánjogi Osztálya főügyészségi csoportvezető ügyészi álláshelyeire határozatlan időre kinevezett ügyészek pályázhatnak.

– A Magánjogi Csoport főügyészségi csoportvezető ügyészi álláshelyére a kinevezés további feltétele, hogy a pályázó legalább hároméves magánjogi szakterületen szerzett ügyészi gyakorlattal rendelkezzen.

– A Közigazgatási Jogi Csoport főügyészségi csoportvezető ügyészi álláshelyére a kinevezés további feltétele, hogy a pályázó legalább hároméves közigazgatási jogi szakterületen szerzett ügyészi gyakorlattal rendelkezzen.

Az ügyész nem lehet tagja pártnak és politikai tevékenységet sem folytathat.

A nem ügyész pályázót a legfőbb ügyész első alkalommal – az Üsztv. 14. §-ának (4) bekezdésében írt feltételektől függően – három évre vagy határozatlan időre nevezi ki.

Az ügyész járandóságára az Üsztv. rendelkezései vonatkoznak.

A pályázat kellékei: a legfontosabb személyi adatokat, szakmai életutat bemutató fényképes önéletrajz, az előírt képesítési követelményeknek és az Üsztv. 14. §-a (5) bekezdésében írt kinevezési feltételnek való megfelelést igazoló eredeti okiratok vagy azok hiteles másolatai.

Az ügyészségi alkalmazottaknak és a volt ügyészségi alkalmazottaknak a pályázatban nem kell szerepeltetni, illetőleg nem kell csatolni mindazt, amit a személyi nyilvántartás tartalmaz.

A nem ügyész pályázónak külön íven egy olyan nyilatkozatot is mellékelnie kell, amelyben választójogának meglétére hivatkozik, továbbá hozzájárul a pályaaalkalmassági vizsgálat elvégzéséhez, ebben tudomásul veszi egészségügyi és személyes adatainak kezelését és vállalja a vizsgálati költségek megelőlegzését.

A pályaaalkalmassági vizsgálat költsége a pályázót terheli, ha kinevezésére nem kerül sor.

A nem ügyészségi alkalmazott pályázónak – az általa ellátott munkaköröktől függően – egy olyan nyilatkozatot is mellékelnie kell, amelyben kijelenti, hogy vagyonynyilatkozat-tételi kötelezettséget nem szeptett meg, továbbá nem áll legsúlyosabb fegyelmi büntetés hatálya alatt. Csatolnia kell egy olyan nyilatkozatot is, amely szerint nem tagja pártnak és politikai tevékenységet nem folytat.

A nem ügyészségi alkalmazottnak a pályázathoz mellékelnie kell a személyes adatok kezeléséhez való hozzájárulását, melyben arról is nyilatkozik, hogy a személyes adatait tartalmazó adathordozót eredménytelen pályázat esetén visszakéri, vagy hozzájárul azok további pályázatok során való felhasználásához.

Az Üsztv. 14/A. §-ának (1) bekezdéséből következően az ügyészi kinevezéshez a tisztségre jelölt, pályázatot elnyert személynek hatósági bizonyítvánnyal kell igazolnia azt a tényt, hogy az Üsztv. 14. §-a (7) bekezdésének a)–f) pontjában meghatározott körülmények vele szemben nem állnak fenn.

Az egyes vagyonyilatkozat-tételi kötelezettségekről szóló 2007. évi CLII. törvény 3. §-a (2) bekezdésének e) pontja értelmében az ügyész – az 5. § (3) bekezdésében írt eset kivételével – vagyonyilatkozat tételére kötelezett. E törvény 5. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerint vagyonyilatkozat-tételi kötelezettségének kinevezését megelőzően – a vagyonyilatkozat-tételi kötelezettséggel kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 6/2008. (ÜK. 4.) LÜ utasításban foglaltak szerint – köteles eleget tenni.

A pályázat érvénytelen, ha

- elkésett,
- kellékhányos,
- a jelölt a kinevezés általános és különös feltételeinek a benyújtásra előírt határidő leteltekor nem felel meg. (A hatósági bizonyítványt, a vagyonyilatkozatot, és a választójogot igazoló okiratot külön felhívásra kell benyújtani.)

A pályázatokat az illetékes ügyészi tanács véleményezi.

A kinevezésről a legfőbb ügyész dönt.

A pályázatoknak

- a Fővárosi Főügyészség és a Budapesti Törvényességi Felügyeleti Ügyészség álláshelyei esetében a Fővárosi Főügyészségre (1054 Budapest, Akadémia u. 13.) 2010. június 11-én 13 óráig,

- a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészség Közigazgatási Jogi és Magánjogi Osztálya főügyészségi csoportvezető ügyészi álláshelyei esetében a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Főügyészségre (3525 Miskolc, Palóczy László u. 1.) 2010. június 11-én 13 óráig,

- a Vásárosnaményi Városi Ügyészség álláshelye esetében a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészségre (4400 Nyíregyháza, Bocskai u. 4.) 2010. június 15-én 13 óráig és

- a Debreceni Városi Ügyészség álláshelye esetében a Hajdú-Bihar Megyei Főügyészségre (4025 Debrecen, Széchenyi u. 9.) 2010. június 15-én 13 óráig kell beérkezniük.

A pályázat eredményéről a jelentkezőket a pályázati határidő lejártát követő hatvan napon belül értesítjük.

*Személyügyi, Továbbképzési
és Igazgatási Főosztály*

Pályázati felhívás ügyészségi titkári állások betöltésére

A Magyar Köztársaság legfőbb ügyésze az ügyészségi szolgálati viszonyról és az ügyészségi adatkezelésről szóló 1994. évi LXXX. törvény (Üsztv.) 16. §-ának (4) bekezdése és a 79. §-ának (2) bekezdése alapján

pályázatot hirdet

- a Nyíregyházi Városi Ügyészségre kettő büntetőjogi szakági ügyészségi titkári,
- a Fehérgyarmati Városi Ügyészségre büntetőjogi szakági ügyészségi titkári,
- a Kisvárdai Városi Ügyészségre büntetőjogi szakági ügyészségi titkári,
- a Mátészalkai Városi Ügyészségre büntetőjogi szakági ügyészségi titkári,
- a Nyírbátori Városi Ügyészségre büntetőjogi szakági ügyészségi titkári,
- a Vásárosnaményi Városi Ügyészségre büntetőjogi szakági ügyészségi titkári és
- a Békéscsabai Városi Ügyészségre büntetőjogi szakági ügyészségi titkári állás betöltésére.

Az ügyészségi titkár kinevezésének feltételeit az Üsztv. 79. §-ának (1)–(2) bekezdése, 14. §-ának (7) bekezdése, 14/B. §-a állapítja meg.

Az ügyészségi titkár nem lehet tagja pártnak és politikai tevékenységet sem folytathat.

Az ügyészségi titkár járandóságára az Üsztv. rendelkezései vonatkoznak.

A pályázat kellékei: a legfontosabb személyi adatokat, szakmai életutat bemutató fényképes önéletrajz, a képesítési követelményeknek (egyetemi jogi végzettség, jogi szakvizsga) megfelelést igazoló eredeti okiratok, vagy azok hiteles másolatai.

Az ügyészségi alkalmazottnak és a volt ügyészségi alkalmazottnak a pályázatban nem kell szerepeltetni, illetőleg nem kell csatolni mindazt, amit a személyi nyilvántartás tartalmaz.

A nem ügyészségi alkalmazott pályázónak egy olyan nyilatkozatot is mellékelnie kell, amelyben kijelenti, hogy nem áll a súlyosabb fegyelmi büntetés hatálya alatt; nem tagja pártnak és politikai tevékenységet nem folytat; valamint hozzájárul a személyes adatok kezeléséhez és nyilatkozik arról, miszerint a személyes adatait tartalmazó adathordozót eredménytelen pályázat esetén visszakéri, vagy hozzájárul azok további pályázatok során való felhasználásához.

A nem ügyészségi titkár pályázónak arról is nyilatkoznia kell, hogy hozzájárul a pályaaalkalmassági vizsgálat elvégzéséhez, ebben tudomásul veszi egészségügyi és személyes adatainak kezelését és vállalja a vizsgálati költségek megelőlegését.

A pályaaalkalmassági vizsgálat költsége a pályázót terheli, ha kinevezésére nem kerül sor.

Az ügyészségi titkári kinevezéshez a tisztségre jelölt, pályázatot elnyert személynek hatósági bizonyítvánnyal kell igazolnia azt a tényt, hogy az Üsztv. 14. §-a (7) bekezdésének a)–f) pontjában meghatározott körülmények vele szemben nem állnak fenn.

A pályázat érvénytelen, ha

– elkésett,

– kéllékhányos,

– a jelölt a kinevezés feltételeinek a benyújtásra előírt határidő leteltekor nem felel meg. (A hatósági bizonyítványt és a magyar állampolgárságot igazoló okiratot külön felhívásra kell benyújtani.)

A kinevezésről a legfőbb ügyész dönt.

A pályázatoknak

– a Nyíregyházi, a Fehérgyarmati, a Kisvárdai, a Mátészalkai, a Nyírbátori és a Vásárosnaményi Városi Ügyészség álláshelyei esetében a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Főügyészségre (4400 Nyíregyháza, Bocskai u. 4.) 2010. június 21-én 13 óráig,

– a Békéscsabai Városi Ügyészség álláshelye esetében a Békés Megyei Főügyészségre (5700 Gyula, Városház u. 6–8.) 2010. június 25-én 13 óráig kell beérkezniük.

A pályázat eredményéről a jelentkezőket a benyújtási határidő lejártát követő hatvan napon belül értesítjük.

*Személyügyi, Továbbképzési
és Igazgatási Főosztály*

**Pályázati felhívás
ügyészségi fogalmazói állások betöltésére**

A Magyar Köztársaság legfőbb ügyésze az ügyészségi szolgálati viszonyról és az ügyészségi adatkezelésről szóló 1994. évi LXXX. törvény (Üsztv.) 16. §-ának (4) bekezdése és a 79. §-ának (1) bekezdése alapján

pályázatot hirdet

ügyészségi fogalmazói álláshelyek betöltésére a következő szolgálati helyeken az alábbi létszámban:

Főváros

Budapesti kerületi ügyészségek (15)

Baranya megye

Pécsi Városi Ügyészség (1)

Komló Városi Ügyészség (1)

Bács-Kiskun megye

Kecskeméti Városi Ügyészség (2)

Kalocsa Városi Ügyészség (1)

Kiskőrösi Városi Ügyészség (1)

Kiskunfélegyházi Városi Ügyészség (1)

Békés megye

Gyulai Városi Ügyészség (1)

Békéscsabai Városi Ügyészség (1)

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Miskolci Városi Ügyészség (2)

Kazincbarcikai Városi Ügyészség (2)

Mezőkövesdi Városi Ügyészség (1)

Ózdi Városi Ügyészség (1)

Szerencsi Városi Ügyészség (1)

Tiszaújvárosi Városi Ügyészség (1)

Fejér megye

Székesfehérvári Városi Ügyészség (3)

Dunaújvárosi Városi Ügyészség (1)

Győr-Moson-Sopron megye

Győri Városi Ügyészség (1)

Soproni Városi Ügyészség (1)

Hajdú-Bihar megye

Debreceni Városi Ügyészség (2)

Berettyóújfalui Városi Ügyészség (1)

Püspökladányi Városi Ügyészség (1)

Heves megye

Egri Városi Ügyészség (1)

Jász-Nagykun-Szolnok megye

Szolnoki Városi Ügyészség (3)

Karcagi Városi Ügyészség (1)

Kunszentmártoni Városi Ügyészség (1)

Mezőtúri Városi Ügyészség (1)

Komárom-Esztergom megye

Tatabányai Városi Ügyészség (2)

Esztergomi Városi Ügyészség (1)

Komáromi Városi Ügyészség (1)

Tatai Városi Ügyészség (1)

Nógrád megye

Balassagyarmati Városi Ügyészség (2)

Salgótarjáni Városi Ügyészség (2)

Pest megye

Budakörnyéki Városi Ügyészség (3)

Budaörsi Városi Ügyészség (3)

Ceglédi Városi Ügyészség (2)

Monori Városi Ügyészség (2)

Nagykátai Városi Ügyészség (2)

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

Nyíregyházi Városi Ügyészség	(1)
Kisvárdai Városi Ügyészség	(1)

Tolna megye

Szekszárdi Városi Ügyészség	(2)
Dombóvári Városi Ügyészség	(1)
Tamási Városi Ügyészség	(1)

Vas megye

Szombathelyi Városi Ügyészség	(2)
Kőszegi Városi Ügyészség	(1)
Sárvári Városi Ügyészség	(1)

Veszprém megye

Veszprémi Városi Ügyészség	(2)
Ajkai Városi Ügyészség	(1)
Pápai Városi Ügyészség	(1)
Tapolcai Városi Ügyészség	(1)

Zala megye

Zalaegerszegi Városi Ügyészség	(2)
Zalaegerszegi Nyomozó Ügyészség	(1)
Lenti Városi Ügyészség	(1)
Nagykanizsai Városi Ügyészség	(1)

* * *

Az ügyészségi fogalmazók kinevezésének feltételeit az Üsztv. 79. §-ának (1) bekezdése és 14. §-ának (7) bekezdése állapítja meg. Ezek többek között: magyar állampolgárság, büntetlen előélet, egyetemi jogi végzettség. A pályázat alapján fogalmazói kinevezésről a legfőbb ügyész dönt.

Az ügyészségi fogalmazó nem lehet tagja pártnak és politikai tevékenységet sem folytathat.

A fogalmazó járandóságára az Üsztv. rendelkezései vonatkoznak.

* * *

A pályázatot a Legfőbb Ügyészség Személyügyi, Továbbképzési és Igazgatási Főosztályára (1055 Budapest, Markó u. 16., levélcím: 1372 Budapest, Pf. 438.) *kizárólag postai úton* lehet benyújtani. A borítékon fel kell tüntetni: „PÁLYÁZAT ÜGYÉSZSÉGI FOGALMAZÓI ÁLLÁSHELYRE”.

Az érvényes pályázatot legkésőbb

2010. június 30. napjáig

kell postára adni.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

1. A pályázó fényképes, géppel írott részletes, magyar nyelvű, hagyományos (mondatokban fogalmazott) szakmai önéletrajzát 2 példányban.
2. A pályázati felhívás mellékletében szereplő „Adatlapot” 6 példányban (géppel vagy kézzel olvashatóan kitöltve; a kitöltött adatlapot aláírás előtt lehet sokszorosítani, de minden példányra eredeti aláírás szükséges).
3. Az „Adatlap” egyes adatait igazoló okiratokat, különösen:
 - a jogi diploma közjegyző által hitelesített másolatát, végzős joghallgatóknál ennek hiányában a felsőoktatási intézmény által a tanulmányok befejezéséről kiállított eredeti igazolást, melynek tartalmaznia kell az oklevél fokozatát is,
 - az idegen nyelvismeretet igazoló okiratok egyszerű másolatát (kizárólag az államilag elismert nyelvvizsga bizonyítványokat lehet feltüntetni; nemzetközi nyelvvizsgák csak akkor vehetők figyelembe, ha a honosításuk megtörtént és az erről szóló dokumentumot is csatolták a pályázathoz; egyetemi lektorátusi vizsgák nem tüntethetők fel),
 - ügyészségi szakmai gyakorlat esetében a gyakorlatról szóló igazolást, vagy annak másolatát.
4. A teljes index másolatát a fényképtől kezdődően valamennyi bejegyzést tartalmazó oldalig.
5. A pályázó szakmai érdeklődési körét, szakdolgozatának témáját, a témaválasztás indokait, esetleges tudományos munkáját, publikációit (a kísérőlevélben vagy az önéletrajzban).

6. A pályázónak külön íven nyilatkozatot kell mellékelnie

- amelyben „hozzájárul a bűnügyi nyilvántartást vezető szerv megkereséséhez és a nyilvántartás teljes körére vonatkozó adatszolgáltatáshoz”. (A nyilatkozat szövegének az idézőjelbe tett formulát tartalmaznia kell.)
- arról, hogy magyar állampolgár. (Személyi igazolvány másolatát nem kell mellékelni.)

A hatósági bizonyítványt és a magyar állampolgárságot igazoló okiratot a pályázathoz nem kell csatolni, külön felhívásra kell benyújtani.

A pályázathoz amerikai típusú (felsorolásos), továbbá idegen nyelven írt önéletrajzok nem szükségesek. A pályázó által megadott adatokat (nyelvtudás, szakmai gyakorlat stb.) csak igazoló okiratok csatolása esetén tudjuk figyelembe venni. A pályázati anyag bekötését, vagy lefűzését mellőzzék.

A pályázó a meghallgatás időpontjáról e-mailben kap tájékoztatást, amennyiben pályázatában megadott erre alkalmas címet. Ennek hiányában kizárólag telefonon, vagy üzenetrögzítőn kap értesítést. Olyan e-mail cím és telefonszám megadását kérjük, amelyen elérhető.

Azoknak, akik már korábban pályáztak ügyészségi fogalmazói álláshely betöltésére, és pályázatuk visszaküldését nem kérték, továbbá a személyes adataik kezeléséhez hozzájárultak – az egyéb körülmények változatlanlansága esetén – az önéletrajz és az adatlap fentieknek megfelelő példányszámú, aktualizált változatát kell benyújtaniuk.

* * *

A megpályázni kívánt szolgálati helye(ke)t egyértelműen, egyenként meg kell jelölni. Több, akár különböző főügyészséghez tartozó helyi ügyészségre is lehet pályázni, de az érintett főügyészségek száma legfeljebb három lehet. A főváros esetében csak a „budapesti kerületi ügyészségek” megnevezést kell használni, az egyes kerületi ügyészségeket külön nem kell feltüntetni.

A pályázati határidőig ki nem egészített, hiányos pályázatokat érvénytelennek tekintjük, ha

- nincs aláírt Adatlap, vagy az valótlán adatot tartalmaz;
- hiányzik az 1. pontban meghatározott követelményeknek megfelelő szakmai önéletrajz, vagy az nincs aláírva;
- hiányzik a diploma hitelesített másolata vagy a tanulmányok befejezéséről kiállított eredeti igazolás;
- a pályázó nem felel meg a kinevezési feltételeknek.

A diploma hitelesített másolata, illetve a tanulmányok befejezéséről kiállított igazolás abban az esetben pótolható érvényesen – legkésőbb a személyes meghallgatás időpontjáig –, ha a pályázó rendes államvizsga időszaka még a pályázati határidőt követően is tart.

Az elbírálásnál a tanulmányi eredmények és nyelvtudás mellett a pályázó tudományos-szakmai tevékenysége, az ügyészség iránti érdeklődése (ügyészségi szakmai gyakorlat, Kozma Sándor Tudományos Pályázaton elért helyezés, szakdolgozat témaválasztása) is szerepet játszik.

A pályázat eredményéről a jelentkezőket a pályázati határidő lejártát követő hatvan napon belül levélben értesítjük.

* * *

Ez a pályázati hirdetés megjelenik az Ügyészségi Közlönyben, a jogi karok dékáni hivatali hirdetőtábláin, valamint a Legfőbb Ügyészség hivatalos honlapján (www.mklu.hu). Adatlap kérhető a jogi karok dékáni hivatalaiban, a főügyészségeken, illetve letölthető a Legfőbb Ügyészség hivatalos honlapjáról is.

A pályázattal kapcsolatban további információ a 354-5500 telefonszám 2653, 2655, 2656-os mellékein kérhető.

*Személyügyi, Továbbképzési
és Igazgatási Főosztály*

ADATLAP
ügyészségi fogalmazói álláshely
betöltése iránt benyújtott pályázathoz

/ /2010.
(nem kell kitölteni!)

Pályázó neve:

Pályázó születési neve:

Anyja születési neve:

Állandó lakcím: irányítószám: település:

utca, út, tér (egyéb): házsám: emelet: ajtó:

Értesítési cím: *Figyelem! Amennyiben az állandó lakcím és az értesítési cím azonos, nem kell kitölteni!*

utca, út, tér (egyéb): házsám: emelet: ajtó:

Telefon (mobil): +36 Telefon: +36 Születési hely, idő (év, hónap, nap):

E-mail cím, amelyen a meghallgatási értesítést fogadja

Jogi diploma: kiállítás dátuma (év, hó, nap): fokozata:

oktatási intézmény: tagozat (nappali, esti, levelező stb.):

Szigorlatok érdemjegyei:	Államvizsgatantárgyak, érdemjegyek:	tantárgy neve:	jegy:
	tantárgy neve:		
Polgári eljárásjog:			
Büntető eljárásjog:			

Államilag elismert nyelvvizsga-bizonyítvánnyal igazolt nyelvtudás:			
nyelv:	fok:	típus:	

Folytatás a következő lapon!

ADATLAP
ügyészségi fogalmazói álláshely
betöltése iránt benyújtott pályázathoz

(Folytatás az előző lapról)

Megpályázott ügyészség(ek) (rangsorolva):

1.		4.	
2.		5.	
3.		6.	

Jelenlegi munkahely neve, címe:

Foglalkozás:

Korábbi pályázatával kapcsolatos meghallgatás dátuma (év, hónap):

----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

A korábbi pályázatot milyen név alatt nyújtotta be:

(amennyiben ez nem egyezik sem a születési, sem a jelenlegi névvel):

Hozzájárulok személyes adataim kezeléséhez a pályázat során:

Igen Nem

A pályázat sikertelensége esetén hozzájárulok, hogy személyes adataimat további pályázatok során történő felhasználás érdekében a Legfőbb Ügyészség kezelje.

Igen Nem

Szakdolgozat címe:

Évfolyamdolgozatok címei:

Szakmai gyakorlatok [metől meddig (év, hó, nap), hol]:

Kozma Sándor Tudományos Pályázaton való részvétel, elért helyezések (év, téma, jelige, helyezés):

Tudományos tevékenység (publikációk, ösztöndíjak, külföldi képzések, OTDK, TDK, tanszéki demonstráció stb.):

Jelenleg folytatott tanulmányok, párhuzamos képzés:

További diplomák, egyéb végzettség:

Korábbi munkahelyek [metől meddig (év, hó, nap), hol, foglalkozás] kezdve a legutóbbival:

Alulírott pályázó kijelentem, hogy a fent közölt adatok a valóságnak megfelelnek. Tudomásul veszem, hogy a személyes adataimat tartalmazó adathordozókat, a pályázat sikertelensége esetén megsemmisítik a további pályázatok során történő felhasználásra vonatkozó hozzájárulásom (ADATLAP 2. oldal), vagy a pályázati anyag visszaküldésére vonatkozó, írásbeli kérelmem hiányában.

Kelt:, 2010. hó nap

.....
pályázó aláírása

A Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Közlöny Könyvek sorozatában megjelent

A BÜNTETŐELJÁRÁSRÓL SZÓLÓ 1998. ÉVI XIX. TÖRVÉNY MAGYARÁZATA I–VII. KÖTET

című kiadvány

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény sajátos története: a kihirdetése és hatálybalépése közötti időszakban történt nagy terjedelmű módosításai, valamint a 2003. július 1-jei hatálybalépése óta elfogadott több mint egy tucat módosítása jelentősen megnehezíti a jogot alkalmazók, a jogot tanulók vagy csak éppen megismerni akarók számára a büntetőeljárás szabályainak megértését. Ez a hektikus történet tette indokolttá, hogy a magyarázat szerzői a kommentárok szokásos tartalmán (jogértelmezés, jogalkalmazói gyakorlat, alacsonyabb szintű szabályozás bemutatása) túlterjeszkednek, és az egyes jogintézmények céljainak, feladatainak hangsúlyozásával, működésük többoldalú, történeti és gyakorlati szempontú bemutatásával – a jogirodalom megjelölésével, a jogtörténet feldolgozásával, valamint indokolt esetekben a jogösszehasonlítás eszközeivel – nyújtsanak segítséget a jogalkalmazóknak és a jogot tanulmányozóknak.

A büntetőeljárás törvény magyarázata hét kötetben jelent meg:

– az első kötet

az alapvető rendelkezések és az eljárás alanyai,
ára: 2205 Ft,

– a második kötet

az eljárási cselekmények, a bizonyítás,
a kényszerintézkedések,
ára: 3675 Ft,

– a harmadik kötet

a nyomozás és a vádemelés,
ára: 1596 Ft,

– a negyedik kötet

a bírósági eljárás általános szabályai
és az elsőfokú bírósági eljárás,
ára: 3087 Ft,

– az ötödik kötet

a másodfokú bírósági eljárás, a harmadfokú bírósági
eljárás és a rendkívüli perorvoslatok,
ára: 2226 Ft,

– a hatodik kötet

a külön eljárások,
ára: 2289 Ft,

– a hetedik kötet

a különleges eljárások és a határozatok végrehajtása
szabályozásának magyarázatát tartalmazza,
ára: 1722 Ft.

A magyarázat a Magyar Hivatalos Jogszabálytárban megjelent Be. kommentár szerkesztett változata.

A hét kötet kedvezményes ára egyszerre történő megvásárlás esetén 16 800 Ft helyett 13 440 Ft.

A könyvek megvásárolhatók a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán) szám alatti Közlöny Könyvesházban (tel.: 321-2136, fax: 321-5275), valamint a Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. szám alatti Közlönyboltban (tel.: 318-8411), illetve megrendelhetők a kiadó ügyfélszolgálatán (fax: 318-6668, 338-4746, e-mail: megrendeles@mhk.hu), vagy az alábbi megrendelőszelvényen:

MEGRENDELÉS

Megrendelem A BÜNTETŐELJÁRÁSRÓL SZÓLÓ 1998. ÉVI XIX. TÖRVÉNY MAGYARÁZATA alábbi köteteit:

☐ I. kötet (2205 Ft)	példányban.	☐ V. kötet (2226 Ft)	példányban.
☐ II. kötet (3675 Ft)	példányban.	☐ VI. kötet (2289 Ft)	példányban.
☐ III. kötet (1596 Ft)	példányban.	☐ VII. kötet (1722 Ft)	példányban.
☐ IV. kötet (3087 Ft)	példányban.	☐ A hét kötet együtt (13 440 Ft)	példányban.

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

Ügyműködő neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

A Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó
megjelentette

A magyar jogtudomány klasszikusai sorozatában

Beöthy Zsigmond
ELEMI MAGYAR KÖZJOG

című kötetét

Az Elemi magyar közjog – amely az első magyar nyelvű közjogi összegzés – 1846-ban látott napvilágot. Két részre tagolódik: Magyarország polgári alkotmányára és közigazgatására, s ezen belül a 104 paragrafusra tagozódó intékcikik világos szerkezetben, kifejező fogalmakkal jelenítik meg az intézményrendszert. Azért is becses értékű e szintézis, mert a klasszikusan átmeneti, polgári átalakulás előtti monarchiát mutatja be a szerző, Beöthy Zsigmond (1819–1896), aki kezdetben közigazgatási pályán tevékenykedett, majd pályafutását 1883-ban, nyugállományba vonulásakor királyi táblai tanácselnökként fejezte be. Szakirodalmi munkásságáért számos kitüntetésben részesült. E közjogi kuriózumot a magyar jogtörténet, jogi kultúra iránt érdeklődők figyelmébe ajánljuk.

A kötet 142 oldal terjedelmű, ára **3150 forint** áfával.

Példányonként megvásárolható a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán) szám alatti Közlöny Könyvesházbán (tel.: 321-2136, fax: 321-5275), valamint a Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. szám alatti Közlönyboltban (tel.: 318-8411), illetve megrendelhető a kiadó ügyfélszolgálatán (fax: 318-6668, 338-4746, e-mail: megrendeles@mhk.hu).

MEGRENDELÉS

Megrendelem

Beöthy Zsigmond
ELEMI MAGYAR KÖZJOG

című, 142 oldal terjedelmű kiadványt (ára: **3150 Ft** áfával) példányban, és kérem, juttassák el alábbi címemre:

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

Ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, 8 napon belül átutaljuk a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára vagy postai úton a fenti címre.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

A Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó
megjelentette

Dr. Kiss Eliza

BorJogász

című kötetét

A Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó olyan jogi kézikönyvet tesz a szakértő olvasó asztalára, amely a Kiadótól megszokott pontossággal és a teljesség igényével ad eligazítást a jogterület és a szakhivatalok világában. A könyv szerzője dr. Kiss Eliza jogász és közigazgatási szakember, akinek a magyar borászat iránti elhivatottsága a borásztársadalom széles köre előtt közismert.

A BorJogász-ból a magyar szőlész és a borosgazda tudni fogja, mi a „jogi csízió” szakmájának ügyes-bajos dolgaiban, így a kiadvány reményeink szerint minden magyar gazda polcán helyet kaphat, de remélhetőleg haszonnal forgatják majd az agrár-szakigazgatásban dolgozók, az agrár-felsőoktatásban tevékenykedők, a kutatóintézetek munkatársai és mindenki, aki szeretne megfelelő támpontot kapni a jogterületen történő eligazodáshoz.

A kötet 390 oldal terjedelmű, ára **4977 forint** áfával.

Példányonként megvásárolható a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán) szám alatti Közlöny Könyvesházban (tel.: 321-2136, fax: 321-5275), valamint a Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. szám alatti Közlönyboltban (tel.: 318-8411), illetve megrendelhető a kiadó ügyfélszolgálatán (fax: 318-6668, 338-4746, e-mail: megrendeles@mhk.hu).

MEGRENDELÉS

Megrendelem

Dr. Kiss Eliza

BorJogász

című, 390 oldal terjedelmű kiadványt (ára: **4977 Ft** áfával) példányban, és kérem, juttassák el alábbi címemre:

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

Ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül átutaljuk a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára vagy postai úton a fenti címre.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

**A Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó
megjelentette**

Dr. Bócz Endre

KRIMINALISZTIKA A TÁRGYALÓTEREMBEN

című könyvét

A kriminalisztika ma már az egyetemeken jogi karain kötelező tantárgy, de a tematika, amely szerint tanítják, egyetemenként változó. Mindenütt közös jellemző azonban, hogy a tananyag alapvetően a bűnügyi nyomozás kriminalisztikájához igazodik, mondhatni, a Rendőrtiszti Főiskola kriminalisztikai tananyagának rövidített és egyszerűsített kivonata. A hagyományos jogi pályákon – bíró, ügyész, ügyvéd – működő jogász számára azonban csaknem feleslegesnek mondható sok olyasmi, aminek a készségszerű ismerete egy nyomozó számára szinte létfontosságú, ugyanakkor létfontosságú sok olyan dolog, amit hasznos ugyan, de nem feltétlenül szükséges egy nyomozónak tudnia. Máshová esnek a hangsúlyok a nyomozásnál, és máshová a hagyományos jogász pályák gyakorlásának terepén, a bírósági eljárásban. Más szempontok vezérlik a jogalkalmazót annak függvényében is, hogy milyen eljárási funkciót lát el.

Ez a könyv több évtizedes jogalkalmazói gyakorlat és a kriminalisztika oktatásában évek hosszú során kifejtett tevékenység tapasztalatait összegzi. Haszonnal forgathatják ügyvédjelöltek, bírósági és ügyészségi fogalmazók, de bizonyára találnak benne újszerű ismereteket már gyakorlottabb jogászok is. A bizonyítás kriminalisztikai indíttatású elmélete, a büntetőeljárás kényszerintézkedések feltételeinek kriminalisztikai szemléletű értelmezése, a perbeszéd szerkesztésével, érvelési rendszerével foglalkozó gyakorlatias fejtegetések még azok számára is adhatnak új ötleteket, akik már rendelkeznek némi gyakorlattal.

A kötet 164 oldal terjedelmű, ára **4305 forint** áfával.

Példányonként megvásárolható a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán) szám alatti Közlöny Könyvesházban (tel.: 321-2136, fax: 321-5275), valamint a Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. szám alatti Közlönyboltban (tel.: 318-8411), illetve megrendelhető a kiadó ügyfélszolgálatán (fax: 318-6668, 338-4746, e-mail: megrendeles@mhk.hu).

MEGRENDELÉS

Megrendelem

Dr. Bócz Endre

KRIMINALISZTIKA A TÁRGYALÓTEREMBEN

című, 164 oldal terjedelmű kiadványt (ára: **4305 Ft** áfával) példányban, és kérem, juttassák el alábbi címemre:

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

Ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül átutaljuk a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára vagy postai úton a fenti címre.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

KÖNYVISMERTETŐ

Dr. Holló András és dr. Balogh Zsolt 1994-ben határozták el először, hogy az Alkotmány tételeihez rendelten közreadják az alkotmánybírószági gyakorlat – főként elvi tételeket tartalmazó – vázlatát:

Az értelmezett Alkotmány

című könyvet. Az öt éves ítélkezési gyakorlat összefoglalásáról megjelent kötet pozitív szakmai visszhangja bátorította a szerkesztőket, hogy újabb öt év elteltével megjelentették a második kötetet. Ezt a munkát sokan forgatták mindazok, akiknek az alkotmányjogi ismeretek folyamatos frissítése megkerülhetetlen, de azok is, akik csupán érdeklődtek az Alkotmánybírószág tevékenységéről, jogfejlesztő ítélkezéséről.

Ismét eltelt öt év. A szerkesztők úgy döntöttek, hogy – immár hagyományként – elkészítik a tizenöt éves gyakorlat összefoglalását. E harmadik kötet megfelelő kiindulópontot jelent annak megismerésében, hogy az Alkotmány egyes rendelkezései miként hatályosultak a gyakorlatban, az Alkotmány szabályaiból milyen elvi következtetések adódnak az államszervezet, a jogrendszer működését illetően. A tizenöt éves gyakorlat összefoglalása pedig ebben szilárd háttérrel jelent.

Ajánljuk e könyvet a jogalkotás szakembereinek, a jogalkalmazóknak, elsősorban a bírának, ügyészeknek, az önkormányzatoknál dolgozó jogászoknak, ügyvédeknek, valamint az egyetemi oktatóknak és hallgatóknak egyaránt. A jelölt szakmai kör mindennapi munkáját elősegítő könyv olyan „kivonat”, amely az alkotmánybírószági gyakorlat ismertetésén keresztül – a szerkesztők reményei szerint – az alkotmányos jogállam működéséhez elengedhetetlen értékrenddel is megismertet.

Példányonként megvásárolható a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán) szám alatti Közlöny Könyvesházban (tel.: 321-2136, fax: 321-5275), valamint a Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. szám alatti Közlönyboltban (tel.: 318-8411), illetve megrendelhető a kiadó ügyfélszolgálatán (fax: 318-6668, 338-4746, e-mail: megrendeles@mhk.hu).

MEGRENDELŐLAP

Megrendeljük **Az értelmezett Alkotmány** című kiadványt (ára: **8832 Ft** áfával) példányban, és kérjük juttassák el az alábbi címre:

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

Ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

A Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó
megjelentette

Hack Péter

A BÜNTETŐHATALOM FÜGGETLENSÉGE ÉS SZÁMONKÉRHETŐSÉGE

című kiadványát

A könyv a büntetőhatalom gyakorlását abból a szempontból vizsgálja, hogy a bíróság és az ügyészség függetlensége és számonkérhetősége hogyan befolyásolja az igazságszolgáltatás tevékenységét. Az író három, egymással szorosan összefüggő témakört dolgoz fel. Az első a bírói függetlenség és számonkérhetőség kérdése, valamint ezek szervezeti biztosítékai. A második témakör az ügyészség szerepét és alkotmányos státuszát érinti. A harmadik a büntetőeljárás törvény elkészültének folyamatát rekonstruálja abból a szemszögből, hogy miként befolyásolta a bírói és ügyészi szervezet a kodifikációt.

Hack Péter ebben a kötetben azt szeretné bizonyítani, hogy a jogalkotó által megfogalmazott eljárási szabályok, illetve az igazságszolgáltatás szervezeteit szabályozó joganyag csak részben határozzák meg azt, hogy a büntető igazságszolgáltatás hogyan zajlik. Annak megértéséhez, hogy mi hogyan működik ezen a rendszeren belül, tisztában kell lennünk azokkal a szervezeti érdekekkel is, amelyek az eljárás egyes szereplőinek szerepfelfogását, döntéseinek hátterét meghatározzák. Ez a megközelítés indokolja, hogy a szerző művében azon tényezők elemzésére koncentráljon, amelyek akadályozzák, hogy ezek a szervezetek optimálisan teljesítsék feladatukat.

A kötet 382 oldal terjedelmű, ára **4830 forint** áfával.

Példányonként megvásárolható a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán) szám alatti Közlöny Könyvesházban (tel.: 321-2136, fax: 321-5275), valamint a Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. szám alatti Közlönyboltban (tel.: 318-8411), illetve megrendelhető a kiadó ügyfélszolgálatán (fax: 318-6668, 338-4746, e-mail: megrendeles@mhk.hu).

MEGRENDELÉS

Megrendelem

Hack Péter

A BÜNTETŐHATALOM FÜGGETLENSÉGE ÉS SZÁMONKÉRHETŐSÉGE

című, 382 oldal terjedelmű kiadványt (ára: **4830 forint** áfával) példányban, és kérem, juttassák el az alábbi címemre:

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házszám:

Ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül átutaljuk a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára vagy postai úton a fenti címre.

Keltezés:

.....

cégszerű aláírás

A MAGYAR KÖZLÖNY LAP- ÉS KÖNYVKIADÓ

megjelentette

Hargitai József

Jogi fogalomtár

című kiadványát

A jogi fogalomtár a magyar jog szakmai fogalmainak gyűjteménye és részben magyarázata. Közel 15 000 szócikkben, a jogforrásra hivatkozva, tartalmazza a magyar jogban használt fogalmakat, és ahol indokolt, magyarázza a fogalom jelentésének tartalmát. Átfogja valamennyi jogág, az európai jog, valamint a nemzetközi jog által használt fogalmakat is. Elemzi azokat a fogalmakat, amelyeket a jogágak, valamint az egyes jogágakon belül is, egymástól eltérő tartalommal használnak (pl. alkalmatlan, elévülés, arányosság, elismerés), vagy azokat a fogalmakat, amelyekre nézve több eltérő tartalmú legáldefiníció is létezik (pl. közeli hozzátartozó, engedélyes, lakóhely). Megmagyarázza azokat a mozaikszavakat, amelyek EU-csatlakozásunkkal kerültek a jogrendszerbe. („DNS-profil”, „EMOGA”, „EUROPOL”, „FIFO-módszer”, „EINECS” stb.)

A könyv nemcsak a jogalkotóknak és jogalkalmazóknak, valamint a jogi pályára készülőknek hasznos kézikönyv, hanem azoknak is, akik a mindennapi életben szeretnének eligazodni egy szakmai nyelv dzsungelében.

A kiadvány 1712 oldal terjedelmű.

Ára: **8399 Ft** áfával.

Példányonként megvásárolható a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán) szám alatti Közlöny Könyvesházban (tel.: 321-2136, fax: 321-5275), valamint a Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. szám alatti Közlönyboltban (tel.: 318-8411), illetve megrendelhető a kiadó ügyfélszolgálatán (fax: 318-6668, 338-4746, e-mail: megrendeles@mhk.hu).

MEGRENDELÉS

Megrendeljük a **Jogi fogalomtár** című kiadványt (ára: **8399 Ft** áfával) példányban, és kérjük juttassák el az alábbi címre:

A megrendelő (cég) neve:

Címe (város, irányítószám):

Utca, házzám:

Ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés:

.....
cégszerű aláírás

A szerkesztésért felelős: dr. Miks Antal

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó (1085 Budapest, Somogyi B. u. 6., www.mhk.hu).

A kiadásért felelős: dr. Kodala László elnök-vezérigazgató.

Előfizetésben megrendelhető a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó ügyfélszolgálatán (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6., 1394 Budapest 62., Pf. 357, fax: 318-6668, 338-4746, e-mail: kozlonybolt@mhk.hu) vagy a www.mhk.hu/kozlonybolt internetcímen.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó a Magyar Posta Zrt. közreműködésével.

Telefon: 235-4554, 266-9290/240, 241 mellék.

Terjesztés: tel.: 317-9999, 266-9290/245 mellék.

Példányonként megvásárolható a Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. szám alatti Közlönyboltban (tel.: 318-8411, e-mail: kozlonybolt@mhk.hu), valamint a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és a Nyár u. sarkán) szám alatti Közlöny Könyvesházban (tel.: 321-2136, fax: 321-5275).

2010. évi éves előfizetési díj: 11 088 Ft áfával, féléves előfizetési díj: 5544 Ft áfával, egy példány ára: 1105 Ft áfával.

HU ISSN 0133-8242

Formakészítés: SPRINT Kft.

10.1620 – Nyomja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert igazgató.

